

KNJIŽNIČARSKÉ NOVICE

3(1993), št. 10

13. oktober 1993

*****

IZOBRAŽEVANJE

*****

ŠTUDENTJE BIBLIOTEKARSTVA V NUK

Le kdo ni opazil novih in "svežih" (pa mladih) knjižničarjev, ki so se delavcem NUK-a pridružili ob koncu avgusta. Trinajst študentov bibliotekarstva se je namreč odločilo, da svojo t. i. obvezno prakso opravijo v NUK. In kar takoj povejmo, da je bilo "budno in strogo oko", ki je bdelo nad njimi Zlata Dimec, da jim je skrivnosti vzajemne katalogizacije pomagal odkrivati Matjaž Hočevar, sistem COBISS jim je predstavil Stane Bahor, Anica Zadnikar pa je odpirala vrata, za katera "navadni" uporabniki NUK-a ne kukajo.

In kako je sama delovna praksa potekala? V prvem tednu so študentje opravili začetni tečaj vzajemne katalogizacije ter se usposobili za vnos t.i. retrospektive. Zlata in Matjaž, voditelja tečaja, sta udeležence tako pohvalila, da bi papir kar težko "prenesel" njune izjave. V drugem tednu prakse so se študentje seznanili s sistemom COBISS, si ogledali NUK, vnašali podatke v vzajemni katalog ter pomagali po posameznih oddelkih knjižnice.

Ob koncu prakse smo študente prosili, da tudi oni izpolnijo vprašalnik, namenjen

udeležencem izobraževanja za sistem COBISS. Tako popisanih listov nam ni vrnila še nobena skupina tečajnikov! Poglejmo, kaj so menili o začetnem tečaju vzajemne katalogizacije in praksi nasploh. Nekatere odgovore bomo kar citirali, saj bi jih predelava samo pokvarila!

Prvo vprašanje se nanaša na število ur tečaja, razporeditev snovi, odmora, kaj bi dodali in česa je bilo na tečaju preveč. Najkrajši odgovor se je glasil: "10 (odl)". Skoraj vsi študentje so menili, da je tečaj sicer naporen (8 ur dnevno), vendar pa so ga zmogli. Odmori in razporeditev snovi se jim je zdel smiselna in vzdušje prijetno (brez razburjanja ob napakah in zdrav smeh). In še eden izmed zelo jedrnatih odgovorov: "Moja pričakovanja so uresničena."

Kaj pa so menili o metodi dela (ali je praktični del tečaja bil zadovoljiv, ali so lahko sledili delu in predavanjem). Študentje so odgovarjali, da je bilo podajanje snovi postopno in razumljivo, delovno gradivo pa dobro pripravljeno. Nekdo poudarja, da sta bila predavatelja prijazna in drugi, da tečajnikov ni sta priganjala, posvetila sta se vsakemu posebej. Vzdušje na tečaju je bilo sproščeno in zato prijetno, kar je naredilo tečaj ne le koristen, pač pa tudi zabaven. Nekdo je menil, da je bilo prijetno, ker sta bila predavatelja tudi "hecna". Kljub različnemu predznanju računalništva, bistvenih težav ni bilo. Študentje so predlagali, da bi mogoče poleg voditeljev tečaja bil še kakšen "asistent", ki bi posameznikom pomagal, ko se jim "zalomi",

da ne bi motili drugih. Najdemo tudi predlog, da bi zmanjšali skupino na 9 študentov, da bi vsak delal na svojem terminalu in se tako nihče ne bi mogel zanašati na soseda. Priznanje za učitelje katalogizacije na katedri pa izraža naslednji odgovor: "Za uspešno delo na tečaju je potrebno dobro poznavanje katalogizacije, in ker to je bilo, je tečaj bil uspešen."

Na vprašanje o vsebini tečaja in njegovi koristnosti je bil za nas kot organizatorje največja pohvala odgovor: "Tečaj je bil ena izmed najbolj koristnih stvari v treh letih študija bibliotekarstva in mislim, da bi bilo prav, da bi postal reden del urnika 3. ali celo 2. letnika." Sicer so študentje menili, da jim je tečaj koristil in nekateri bi bili prav veseli, če bi lahko pridobljeno znanje kar hitro uporabljali, da ne bi preveč pozabili (torej knjižnice, ki potrebujete honorarno pomoč pri vzajemni katalogizaciji - sporočite to študentom na katedro!). Študentom se je zdelo pomembno, da zdaj vedo, na koga se lahko obrnejo, če bodo kdaj rabili ustrezno pomoč. Pa še dva odgovora, ki kažeta na to, da je tečaj uresničil svoj pravi namen: "Čeprav bo še nekaj časa poteklo, da bom znanje lahko uporabila v praksi, bom vedela kako in kje začeti, četudi sama in s pomočjo priročnika" in "Na tečaju sem se veliko naučil, ne zgolj vnašanja podatkov, ampak tudi in predvsem - ZAKAJ (smisel katalogizacije!)"

Pri rubriki "predlogi in pripombe" študentje niso bili tako skromni, kot so naši "običajni" tečajniki. Vseh odgovorov žal ni mogoče zapisati, nekaj pa jih bomo: "Tečaj bi bilo treba uvesti za vse študente bibliotekarstva. Všeč mi je bil celovit ogled NUK-a, ki bi bil potreben že na začetku študija. Na tej praksi sem združila znanje katalogizacije in računalništva. Ogled NUK-a mi je bil všeč, saj sem tako dobila nek celoten vtis, kaj se tam dogaja, koliko različnih del se opravlja in koliko specifičnih znanj poleg osnovnega bibliotekarskega je potrebno. Izkušnje s take prakse mi bodo koristile pri

kasnejših odločitvah pri izbiri poklica. Praksa po oddelkih bi lahko bila mogoče malo bolje organizirana (bolj zanimiva dela). Mogoče bi bilo lahko več praktičnega dela (vnašanje direktno iz knjig, brez listkov). Dobro je, da smo vnašali v živo bazo, saj se na napakah največ naučiš. Delo na oddelku ni izpolnilo vseh mojih želja (npr. po seznanitvi z iskanjem po različnih bazah podatkov). Praksa je bila O.K., le termin bi bil boljši pred počitnicami. Kombinacija dela za računalnikom in v oddelku se mi je zdela domiselna. Tečaj je zanimivo in koristno dopolnilo rednega študija in priporočam, da ga organizirate tudi za kasnejše generacije študentov. "Plača" je presešla pričakovanja (malica, potni stroški). Oba voditelja tečaja sta bila dovolj nazorna, jedrnata, kratka in 'hecna'. Všeč mi je to, da smo končno enkrat videli 'cel' NUK, ki s svojo ogromnostjo včasih vzbuja že kar strahove. Tudi delavci NUK so začutili, da 'obstajamo', da jih bomo nekoč zamenjali."

Veseli smo, da nas bodo nekoč zamenjali dobri bibliotekarji! Potrudili se pa bomo, da bo naslednja obvezna praksa študentov bibliotekarstva spet prijetna in še bolje organizirana.

Melita Ambrožič

PRAKSA V NARODNI IN UNIVERZITETNI KNJIŽNICI

Obveznost vsakega študenta 3. letnika bibliotekarstva je tudi opravljanje prakse v eni od visokošolskih ali specialnih knjižnic. Letos je to prakso prvič organiziral NUK za trinajst študentov. Praksa je trajala od 30. avgusta do 10. septembra osem ur dnevno. V prvem tednu smo obiskovali tečaj vzajemne katalogizacije - COBISS, ki ga sicer obiskujejo že zaposleni knjižničarji oz. bibliotekarji. V računalniški učilnici smo v prijetnem vzdušju pod vod-

stvom Zlate Dimec in Matjaža Hočevarja osvaja-
jali osnovno znanje, ki je potrebno za vnašanje
bibliografskih zapisov v računalniški katalog.
Z malo samohvale lahko trdim, da smo bili pri
učenju zelo hitri, saj nam delo z računalnikom
ni neznanka, računalnik pa nam pomeni že
skoraj obvezni pripomoček pri kakršnemkoli
delu.

Prvi teden prakse smo se učili na NUK-
ovi testni bazi, v drugem tednu pa smo že
vnašali retrospektivo v "živo bazo". Dobili
smo svoje šifre in začutili, da gre tokrat za-
res. Začetna trema je kmalu minila. Osem-
urno delo pred računalniškim ekranom je lahko
zelo utrudljivo za oči in hrbtenico, zato smo
se razdelili v dve skupini: dopoldan je prva
skupina vnašala bibliografske opise starejših
knjig v računalnik, ostali študentje so delali na
različnih oddelkih (Bibliografija, Centralni ka-
talog, Abecednoimenski katalog, Nabavni od-
delek, Bibliotekarski center in Informacije),
popoldne sta se skupini zamenjali.

Stanislav Bahor nam je razložil sistem CO-
BISS: od leta 1987, ko je v NUK prišel prvi
računalnik, pa do danes, je preteklo le šest
let, vendar so bila v tem času opravljena ve-
lika dela in prizadevanja, da se sedaj slovensko
knjižničarstvo lahko ponaša z javno dostopnim
katalogom in še z drugimi novostmi, ki jih nudi
računalniška tehnologija.

Anica Zadnikar nas je popeljala na ogled
NUK-a. Ogleдали smo si skladišča, ki so sicer
za javnost nedostopna. Prepričali smo se, da
je iskanje knjig v njih precej zapleteno in na-
vsezadnje zahteva tudi nekaj fizične kondicije.
Uporabnik torej upravičeno čaka na knjigo eno
uro. NUK zbira tudi kartografsko in slikovno
gradivo, ki zahteva posebno obdelavo in shra-
njevanje, za to skrbi poseben oddelek. Ogle-
dali smo si še oddelek, ki zbira glasbeno gra-
divo. To je zopet neknjižno gradivo s spe-
cifičnimi lastnostmi. Spoznali smo tudi "roj-
stni kraj" slovenskega CIP-a. Obiskali smo še
Veliko čitalnico, ki nam je študentom že znana,

saj jo uporabljamo za študij, nato Oddelek za
medbibliotečno izposojno in Centralni katalog.
S tem ogledom smo si ustvarili popolnejšo po-
dobo slovenske nacionalke. Teden je kar hi-
tro minil ob zanimivem in pestrem delu. Za-
dnji dan smo vsi študentje prejeli potrdilo o
opravljenem tečaju COBISS-a (upam, da nam
bo koristilo pri iskanju zaposlitve v knjižnici).
Skupaj z voditeljico Zlato Dimec, našima pre-
davateljema Ivanom Kaničem in Silvo Novljan
ter z Melito Ambrožič smo naredili kratek pre-
gled čez naše delo. V glavnem smo bili vsi za-
dovoljni z opravljenim delom - baje smo vnesli
v bazo približno 230 zapisov. Z delom smo
si pridobili koristno znanje in izkušnje. NUK
nam bo omogočil, da bomo honorarno vnašali
retrospektivo; morda bi naše znanje zanimalo
še katero drugo knjižnico.

Ob koncu bi se rada v imenu vseh trinajstih
študentov zahvalila vsem, ki so nam prakso
omogočili in organizirali.

Vasilija Dornik
študentka 3. letnika Bibliotekarstva

ZAČETNI KNJIŽNIČARSKI TEČAJ

Tečaj bo potekal v NUK od 13. do 24. de-
cembra 1993. Namenjen je knjižničarskim de-
lavcem, ki so v knjižnicah zaposleni krajši čas
in bi si radi pridobili osnovna znanja za delo
v stroki. Prijave sprejema Enota za razvoj
knjižničarstva, NUK, Turjaška 1. Prosim, da
prijave pošljete čimprej. Pri prijavi bomo
upoštevali vrstni red - sprejememo lahko na-
mreč največ 30 udeležencev. Opozorili bi vas
še, da je tečaj celodnevni, razen ob petkih.
Cena tečaja je 45.000 SIT, kotizacije se ne
nakazujejo ob prijavi ampak pred začetkom
tečaja (tečaja namreč ne organiziramo, če je
manj kot 20 prijavljenih).

Navajamo še (okvirne) teme predavanj in prosimo, da nam sporočite, če imate dodatne predloge.

- Zakonodaja
  - Splošnoizobraževalne knjižnice
  - Šolske knjižnice
  - Dejavnost, organiziranost in mreža visokošolskih knjižnic
  - Mreža in organizacija specialnih knjižnic
  - Naloge, funkcije in dejavnost NUK
  - Tipologija knjižničnega gradiva
  - Nabava knjižničnega gradiva
  - Organizacija prostega dostopa do knjižničnih gradiv
  - Inventarizacija gradiva
  - Katalogizacija gradiva
  - Vsebinska obdelava gradiva
  - Bibliografija
  - Katalogizacija serijskih publikacij
  - Delo z uporabniki
  - Izposoja, medbibliotečna izposoja
  - Statistika v knjižnici
  - Računalnik in knjižnica
  - Osnove informacijsko-dokumentacijske dejavnosti
  - Izobraževanje knjižničnih delavcev
  - Informiranje na področju knjižničarstva
  - Zaščita knjižničnega gradiva
- Zadnji dan tečaja potekajo delavnice. Vabljeni!

Melita Ambrožič

PROGRAM IZOBRAŽEVANJA ZA SISTEM COBISS (OKTOBER 1993 - JANUAR 1994)

Za delavce knjižnic udeleženk sistema COBISS oz. končne uporabnike sistema bo potekalo izobraževanje po naslednjem razporedu:

- **ZAČETNI TEČAJ COBISS - KATALOGIZACIJA MONOGRAFIJ:**
Termini: 18.-22. oktober '93, 6.-10. december '93. Po potrebi bomo organizirali dodatne tečaje.
- **KATALOGIZACIJA TEŽJIH PRIMEROV MONOGRAFIJ IN UVOD V VSEBINSKO OBDELAVO:**
Termini: 8. november '93 oz. 24. januar '94 (za SIK in šolske knjižnice), 9. november '93 oz. 25. januar '94 (za visokošolske in specialne knjižnice).
- **NEKNJIŽNO GRADIVO:**
Termini: 25.-27. oktober '93, januar '94. Glede na interes knjižnic bomo (razen prvega razpisanega termina) tečaje organizirali ločeno glede na vrsto neknjižnega gradiva.
- **KATALOGIZACIJA STAREJŠEGA GRADIVA (po ISBD(A)):**
Termin: 22. november '93.
- **SERIJSKE PUBLIKACIJE:**
Termini: 11.-15. oktober '93, 15.-19. november '93, 17.-21. januar '94.
- **ČLANEK:**
Termini: 3. november '93, 15. december '93.
- **COBIB/OPAC:**
Termini: 10. november '93, 16. december '93, 27. januar '94.
- **PREDSTAVITEV SISTEMA COBISS:**
Termini: 24. november '93 (ostale

določimo glede na prijave in želje prijaviteljev).

Tečaji bodo potekali v računalniški učilnici NUK. Celotne programe smo že poslali vsem udeležencem sistema COBISS, ostali zainteresirani pa jih lahko naročijo v Enoti za razvoj knjižničarstva. Prijave pošljete na naslov NUK, Enota za razvoj knjižničarstva na ustreznih prijavnica. Tečaje organiziramo, če je vsaj 14 prijavljenih za določen tečaj. Po prejemu vaše prijave, vas bomo obvestili, če ste uvrščeni v željeni termin tečaja. Dodatna pojasnila lahko dobite preko elektronske pošte (NUK::MELITA) ali po telefonu 061 12 50 141 (priporočamo, da nas kličete med 8. in 10. uro, ko naši telefoni še niso preveč zasedeni).

Udeleženci participirajo del cene tečajev.

Melita Ambrožič

*****

ZBDS

*****

RAZPIS ZA POSPEŠEVANJE IN POMOČ PRI OBJAVLJANJU STROKOVNIH PUBLIKACIJ S PODROČJA KNJIŽNIČARSTVA

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije objavlja **Razpis za pospeševanje in pomoč pri objavljanju strokovnih publikacij s področja knjižničarstva.**

Ob hitrem razvoju bibliotekarske stroke opažamo, da publiciranje strokovnih prispevkov, predvsem samostojnih publikacij, po

številu in kvaliteti ne dosega potreb te stroke pri nas.

Predsedstvo Zveze bibliotekarskih društev Slovenije je zato sprejelo sklep, da tudi samo priskoči na pomoč posameznikom, komisijam, sekcijam, področnim društvom in drugim, ki so pripravljene s svojim strokovnim znanjem obogatiti izbor izvirne slovenske strokovne literature ali ustreznih prevodov s področja bibliotekarstva in informatike.

Razpisni pogoji:

- prijavijo se lahko posamezniki, formalne ali neformalne skupine strokovnjakov
- subvencija je namenjena samostojnim strokovnim izvirnim ali prevedenim publikacijam s področja bibliotekarstva in informatike
- subvencija ne bo pokrivala stroškov publikacije v celoti, temveč samo del le-teh
- kandidati morajo poslati razpisni komisiji naslednje podatke:

1. za izvirne publikacije

- osebne podatke avtorja/avtorjev
- strokovno bibliografijo avtorja/avtorjev
- rokopis (z oznako verzije - npr. osnutek, korekturni izvod itd.) ali
- naslov in dispozicijo vsebine publikacije (če rokopis še ni pripravljen
- imeni dveh predlaganih recenzentov

2. za prevode

- bibliografski opis izvirnika
- osebne podatke prevajalca
- strokovno bibliografijo prevajalca

3. za vse publikacije podatke o skupnih stroških s specifikacijo in predvidenim datumom izida

4. podatke o višini in namenu sredstev, za katere kandidira na razpisu

Rok za prijavo in oddajo kompletne zahtevane dokumentacije je 30. november 1993. Prijave oddajte na naslov: *Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, tajništvo, Turjaška 1, 61000 Ljubljana, z oznako: RAZPIS.*

Predsedstvo ZBDS

*****

VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

*****

MEDNARODNA ODMEVNOST SLOVENSKE ZNANOSTI IN VLOGA KNJIŽNIC PRI TEM

Na Slovenskem, po nekaterih "znanstvenih krogih" razsaja nov babbav. Imenuje se citiranost in mednarodna odmevnost znanosti, dajejo mu pa tudi druga, manj prijetna imena. Gre za zahtevo Ministrstva za znanost in tehnologijo, da morajo predlagatelji raziskovalnih projektov (seveda gre za projekte t.i. temeljne znanosti), svojo znanstveno kvaliteto dokazati tudi z mednarodnimi referencami - objavami v uglednih revijah v tujini in citiranostjo, odmevnostjo le-teh.

S tem se Slovenija pridružuje tistim, mnogim deželam, ki jim kvalitetne mendarodno priznane objave in analiza citiranosti služi kot eden od indikatorjev, s katerim merijo odmevnost znanstvenega raziskovanja in ustreznost njegovega financiranja. Pretekli uspehi pa so najboljša garancija za bodoče uspehe, tudi v znanosti.

Ker bo v kratkem na to temo izšel moj članek pod naslovom "Analiza citiranja kot

metoda merjenja odzivnosti v znanosti" v reviji Teorija in praksa, samo nekaj besed o tem, kaj je citiranost. Citiranje dela drugih raziskovalcev je osnova vsakega znanstvenega teksta kot rezultata raziskovalnega dela. Pri svojem raziskovalnem delu mora znanstvenik - raziskovalec upoštevati vse, kar je bilo na njegovem področju narejenega že pred njim in rezultate svojega raziskovalnega dela mora prikazati tako, da lahko drugi raziskovalci na njih gradijo svoje nadaljnje delo. S citiranjem avtor opozori na svoje vire, hkrati pa drugim avtorjem da ustrezno priznanje za njihovo delo. Seveda zato lahko pričakuje, da bodo drugi raziskovalci podobno storili z njegovim delom. Tako se ustvarja t.i. "nevidna mreža" v znanosti, ki medsebojno povezuje znanstvenike in njihovo delo po celem svetu.

Najboljši in najbolj popolni podatki o citiranosti so iz podatkovnih zbirk Citation Index, ki jih tvori Institute for Scientific Information (ISI) iz ZDA, in ki so postale uveljavljen standard za vse analize citiranja. Te zbirke se razlikujejo od drugih bibliografskih zbirk v tem, da poleg bibliografskih podatkov, podajajo tudi oceno kvalitete posamezne objave. Ta ocena je objektivna zato, ker sloni na ocenjevanju, ki ga istočasno in po skoraj enakih kriterijih opravlja celotna znanstvena, svetovna skupnost. Poleg Science Citation Indexa (SCI) (spremlja znanosti - naravoslovje, biomedicino, biotehniko in tehniko), Social Science Index (SSCI) (družbene vede), Arts & Humanities Citation Index (humanistika), se je ISI, zaradi različnosti in propulzivnosti novih znanstvenih področij, odločil za "tiskanje" še bolj specializiranih, delnih indeksov. Tako smo v zadnjem letu dobili že Biotechnology Citation Index, Chemistry Citation Index in Neuroscience Citation Index. Vsako leto SCI na CD-ROM-u (laserskem disku), ki ga običajno uporabljamo za analizo citiranja, vsebuje okoli 630.000 objavljenih člankov iz 3.300 revij in več kot deset milijonov citiranih referenc.

Vrednost tako dobljenih podatkov o odmevnosti znanstvene objave je seveda različna. Toda po podatkih iz SCI ima Slovenija relativno malo del, ki bi bila objavljena (predvsem) v mednarodno odmevnih revijah. Teh je malo celo v primerjavi z dvema drugima znanstvenima središčema nekdanje Jugoslavije, Beogradom in Zagrebom. Sploh jih je pa malo, če primerjamo z drugimi evropskimi državami, celo s tistimi iz nekdanje Vzhodne Evrope. Šele v letu 1992 SCI zabeleži večji slovenski delež v svetovni znanosti, kar je sicer razveseljivo in kaže na spremembe.

Indeks citiranosti je torej objektivno merilo in je razumljivo, da marsikateremu, ki ga ne oceni najbolje, ni všeč. Takšnih je tudi v Sloveniji nekaj. Seveda tu ni mesto na katerem bi pisal o tem, vzroki so pač podobni tistim, ki so tudi industrijo v Sloveniji naredili nekonkurenčno v svetovnem merilu. Pavšalna odklonitev tega kriterija lahko naredi slovenski znanosti veliko škode (podobno odklanjanju pravil mednarodne trgovine), posebno ker gre najpogosteje pri odklanjanju za subjektivne ocene, ki ne izhajajo iz stopnje mednarodne uveljavitve določenega raziskovalca ali raziskovalne skupine. Te reakcije so običajno bolj povezane s strahom raziskovalcev pred prevelikim zmanjševanjem financiranja raziskovalnega dela nasplošno in konkretno z dogajanjem v nekdanji Vzhodni Evropi, kjer so včasih tudi na precej grob način "pometli" z vso znanostjo (in znanstveniki), ki niso imeli mednarodne odmevnosti in priznane kvalitete.

Predvsem se je treba zavedati, da lokalne znanosti ni in vsaj v temeljnem raziskovanju lahko kaj velja le tista znanost, ki se enakovredno vključuje v svetovno. Pogoji za takšno vključitev pa so poleg kriterijev, ki so znanosti intrinzični (torej notranji, ki omogočajo kvalitetno raziskovanje), tudi sodelovanje s svetovno uveljavljenimi raziskovalci in raziskovalnimi skupinami, objave v svetovnih jezikih (predvsem angleščini) v svetovno uvelja-

vljenih revijah in drugih oblikah znanstvenega informiranja in komuniciranja. Med slednje pa velja predvsem poznavanje in uporaba informacijskih virov - bibliografskih podatkovnih mrež, kvalitetnih mednarodnih revij in drugih informacijskih virov. Tu pa smo že pri vlogi knjižnic in drugih posrednikov teh informacij v Sloveniji.

Kje so knjižnice?

Upam se torej trditi, da kriteriji mednarodne odmevnosti, kot se uveljavljajo v Sloveniji, dvigujejo pomen knjižnic, ki so pri visokošolskih ustanovah in raziskovalnih inštitutih. Tisti znanstveniki, ki želijo objavljati v odmevnih mednarodnih revijah in tako biti enakopravni člen mednarodne znanosti, morajo seveda to tudi dobro poznati. Pri tem jim pomagajo knjižnice in specializirani centri. Torej, enostavno povedano, večja je usmerjenost in odprtost k svetu, pomembnejša je knjižnica. Seveda poleg pomena je večja tudi njena odgovornost.

Toda, ali smo pripravljeni na to? Nisem v to popolnoma prepričan. Knjižnice, ki delujejo pri institucijah, čigar znanstvena odmevnost je šibka (po mednarodnih kriterijih), ne vidijo v tem svojo veliko možnost, da razširijo svoje dejavnosti, izboljšajo nivo svojih uslug, opremijo svoje uporabnike z informacijami, ki bodo izboljšale možnosti njihove vključitve v svetovno znanost. Vendar kaže na to, da se te možnosti ne zavedajo. Škoda, "priložnost zamujena, ne vrne se nobena" pravi pregovor. Posebno zato, ker se ravno visokošolske knjižnice precej pritožujejo nad neustreznim statusom, ki jim ga formalno določajo statuti fakultet in njihova vodstva. Iz lastnih izkušenj pa dobro vem, da je tam, kjer so mednarodne objave in njihova odmevnost pogoj za izvolitev v naziv univerzitetnega učitelja, status in položaj knjižnice veliko boljši kot tam, kjer prisegajo na "domačo znanost". Osebn

izkušnje so sicer nezanesljive, vendar se velja ob tem vsaj zamisliti.

Primož Južnič

*****

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

*****

SLOVENSKA SEKCIJA IBBY

V prvi polovici letošnjega leta smo člani slovenske sekcije IBBY, Mednarodne zveze za mladinsko književnost, katere članica je tudi ZBDS, sprejeli več pomembnih odločitev in se vključili v več aktivnosti, za katere je dala pobudo IBBY.

Ena prvih nalog sekcije je bila priprava pravilnika. Predlog pravilnika je pripravil g. Dušan Ogrizek, pri pripravi je sodeloval tudi g. Ivo Pintarič. Pravilnik je bil sprejet na občnem zboru članov sekcije, dne 2. 6. 1993. Pravilnik smo poslali vsem kolektivnim članom, sicer pa je dostopen na sedežu sekcije v Knjižnici Otona Župančiča, enoti Pionirska knjižnica, Komenskega 9, Ljubljana. Na občnem zboru je bilo sklenjeno, da člani sekcije plačamo članarino. Članarina za leto 1993 znaša za kolektivne člane 10.000 SIT, za individualne člane pa 2.000 SIT. Članarino nakažete s položnico na ŽR 50100-603-40498 Knjižnica Otona Župančiča, 61000 Ljubljana, Gosposka 3 s pripisom: za slovensko sekcijo IBBY.

Glavno uredništvo revije Bookbird, ki je glasilo IBBY nas je obvestilo, da je potrjena za so-urednico revije dr. Marjana Kobe, ki jo je predlagal izvršni odbor slovenske sekcije IBBY. Vabimo tudi slovenske bibliotekarje, da prispevajo svoja strokovna razmišljanja o mladinski

književnosti in mladinskem knjižničarstvu v to ugledno, mednarodno revijo.

Izraelska sekcija IBBY nas je povabila, da sodelujemo na njihovi mednarodni razstavi mladinskih knjig z ekološko tematiko, ki bo od jeseni dalje v Tel Avivu. Izvršni odbor sekcije je sklenil, da pošljemo na razstavo naslednje knjige:

1. Dolenc Mate: Strupena Brigita. Ilustr. Daniel Demšar. Ljubljana, Borec 1989. (Kurirčkova knjižnica).
2. Rogelj Silvestra: Bistrica Kalščica. Ilustr. Marjan Manček. Ljubljana, Mladinska knjiga 1988. (Sinji galeb).
3. Zajc Dane: Leteča hišica. Ilustr. Anka Luger-Peroci. Ljubljana, Mladinska knjiga 1981. (Velike slikanice).

Spremno gradivo, knjižne anotacije in bibliografske podatke o avtorjih, v angleškem jeziku, so po dogovoru pripravili v založbah Mladinska knjiga in Mladika (prej Borec).

Sekretariat IBBY nam je poslal obvestila in prijave za Andersenove nagrade, častno listo za IBBY Asahi Reading Promotion Award, za leto 1994. Na občnem zboru sekcije je bilo sklenjeno, da letos predlagamo avtorje za častno listo. S predlogi za Andersenovo nagrado se bomo vključili v razpis za leto 1996. Na razpis za IBBY Asahi Reading Promotion Award, ki se podeljuje vsako leto pa se bomo odzvali v prihodnjem letu. Izvršni odbor sekcije se je na svoji seji dne 8. 7. 1993, z upoštevanjem pogojev za kandidiranje odločil, da predlagamo za častno listo 1994 naslednje ustvarjalce:

1. pisateljico Svetlano Makarovič za knjigo: Makarovič Svetlana: Mačja preja. Ilustr. Svetlana Makarovič. Ljubljana, Mladika 1992. (Trepeljika).

2. ilustratorko Marlenko Stupica za ilustracije v knjigi:

Andersen Hans Christian: Grdi raček. Prev. Franc Burgar. Ilustr. Marlenka Stupica. Ljubljana, Mladinska knjiga 1993. (Cicibanov vrtiljak).

3. prevajalca Dušana Ogrizka za prevod knjige:

Thurber James: Bela košuta. Prev. Dušan Ogrizek. Ilustr. James Thurber. Ljubljana, Mladinska knjiga 1991. (Biseri).

Strokovni in finančni del pri kandidiranju letos prevzemata založbi Mladinska knjiga in Mladika, ki sta izdali dela navedenih avtorjev.

Slovenska sekcija IBBY se vključuje tudi v mednarodno akcijo: "Branje v krogu družine". Leto 1994 so namreč ZN proglasili za leto družine, IBBY pa je pozvala vse sekcije, da prispevajo v okviru akcije: "Branje v krogu družine" svoj delež za obogatitev dejavnosti, ki bodo potekale v prihodnjem letu (glej prispevek v Knjižničarskih novicah 1993 št. 8-9).

Tanja Pogačar

POROČILO O POTEKU MEDNARODNEGA KNJIŽNEGA KVIZA "KNJIGE GRADIJO MOSTOVE"

V letošnjem mednarodnem knjižnem kvizu smo zbrali 8.965 pravih rešitev, kar je 56 % odgovorov več kot lani (v lanskem mednarodnem knjižnem kvizu "Kolumb in doba odkritij" smo zbrali 5.754 rešitev). Dodajmo še podatek, da smo natisnili 12.500 vprašalnikov. Pravilne rešitve smo že poslali nemški ustanovi Stiftung Lesen v Mainz, ki je kviz pripravila. Eden izmed slovenskih reševalcev bo izžreban

in bo s prijateljem, ki ga bo sam izbral, za nagrado drugo leto potoval v tujino.

Za nami je tudi zaključna republiška prireditelj, ki je bila 17. septembra na Dan zlatih knjig v Ljubljani. Organizirala jo je Zveza bralnih značk pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije in je potekala tako kot lani; otroke so razdelili v skupine, ki so povsem samostojno, brez spremstva odraslih, "odkrivale" Ljubljano, opravile vrsto nalog in obiskale vsaka po eno kulturno-informativno ustanovo. Na kraju so iskale - in vse tudi našle - še skriti zaklad.

S knjižničarji - spremljevalci nagrajencev - pa smo se pogovorili o poteku letošnjega kviza in zbrali njihove pripombe in predloge:

Organizacijo letošnjega mednarodnega knjižnega kviza "Knjige gradijo mostove" je v Sloveniji prevzela Knjižnica Otona Županciča, enota Pionirska knjižnica, skupaj z Zvezo bralnih značk pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Tako kot lani smo za organizacijo in izvedbo kviza prosili vseh 60 splošnoizobraževalnih knjižnic v Sloveniji, Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu in Narodno in študijsko knjižnico v Trstu.

V Pionirski knjižnici smo priredili in prevedli originalni vprašalnik ter pripravili navodila in gradivo o tem, kako pridobiti otroka k branju zahtevnejše kvalitetne literature. Temu smo namenili tudi razstavo ob 2. aprilu - Mednarodnem dnevu knjige za otroke - in strokovno srečanje za mladinske knjižničarje v aprilu. Gradivo (med drugim je vsebovalo seznam knjig, vključenih v kviz, in seznam strokovne literature za spodbujanje mladih k branju) in vabilo za sodelovanje v kvizu smo razpošiljali v prvih dneh aprila, medtem ko se je tisk vprašalnikov zaradi čakanja na papir iz Nemčije spet zelo zakasnil. Vprašalnike z natančnimi navodili za sodelovanje smo potem šele 15. maja razpošiljali po pošti. Odločili smo se, da zaradi varčevanja in pošiljanja po pošti plakata ne natisnemo.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport je razposlal vsem osnovnim šolam v Sloveniji priporočilno pismo, naj sodelujejo s splošnoizobraževalnimi knjižnicami in pridobijo šolarje za sodelovanje v kvizu.

Mednarodni knjižni kviz so razen ene organizirale in izpeljale vse splošnoizobraževalne knjižnice v Sloveniji in Slovenska študijska knjižnica v Celovcu. Otroke so k reševanju vabile:

- v svojih izposojevališčih (z razstavami ustreznih knjig, s skupinskim reševanjem, kviz so vključevale v redne in posebne prireditve čez poletje itd.)

- na šolah (predvsem v sodelovanju s šolskimi knjižničarkami, pa tudi z ravnatelji šol, učitelji slovenščine itd.)

- z občinskimi organizacijami Zveze prijateljev mladine Slovenije, Zvezo kulturnih organizacij, pa tudi z zavodi, s knjigarno, turistično pisarno v svojem kraju, na planinskem taboru ipd.

Za obveščanje o kvizu, njegovem poteku in zaključni prireditvi so knjižnice nemalokrat sodelovale z lokalnimi mediji (časopisi, radio, kabelska TV).

Knjižnice smo naprosili, da akcijo zaključijo vsaj v prvih dneh septembra in imena glavnega izžrebanca pošljejo Zvezi bralnih značk do 10. septembra. Razen treh so vse knjižnice organizirale zaključno prireditev za reševalce kviza in na njej izžrebale prvonagrajenega reševalca in prav tako z žrebanjem razdelile še druge nagrade. Nekatere knjižnice so pripravile prireditve same s svojimi mladimi bralci, nekatere pa so povabile goste (mladinske pisatelje, estradne umetnike ipd.). Skoraj vse knjižnice poročajo, da je bila zaključna prireditev pomemben dogodek v občini. Razen ene ali dveh so vse knjižnice pridobile sponzorje, da so lahko nagradile svoje reševalce in jih na zaključni prireditvi tudi pogostile. Število sponzorjev je zelo različno (tudi 60 in več: podjetja in zasebniki v občini), nekaj knjižnic

je pridobilo toliko sponzorjev oz. nagrad, da so nagradile prav vse reševalce. Nagrade so bile večinoma knjige, šolske potrebščine, igrače, slaščice, majice, pa tudi kozmetika, rože, kino vstopnice, pizze, striženje las, polet s športnim letalom, udeležba na izletu, walkman itd. Reševalci so bili nagrad zelo veseli; vse to gotovo prispeva k boljšemu medsebojnemu razumevanju in sožitju na svetu. Zelo razveseljivo je poročilo iz Kosovelove knjižnice v Sežani, kjer so se dogovorili, da bodo slovenski otroci in njihovi vrstniki - begunci iz Bosne skupaj pripravili lutkovno igrico, ki so jo igrali tudi na zaključni prireditvi kviza. (Glej poročilo! - Vsa poročila splošnoizobraževalnih knjižnic so v Pionirski knjižnici.)

Otroci so v letošnjem kvizu radi sodelovali, bilo pa je tudi nekaj pripomb, da je letošnji vprašalnik prelahak in manj zanimiv kot lanski, ker ni vključeval tudi poučne literature in je bil zato manj raziskovalen in privlačen. Vprašanja naj bi zahtevala še kaj drugega kot le avtorja in naslov določene knjige; posegla naj bi tudi v vsebino, probleme in sporočila knjig. V kviz so bile vključene knjige, primerne za različne starosti otrok: tako sta npr. Pika Nogavička in Ostržek pritegnila mlajše bralce, ki pa so imeli težave pri Oliverju Twistu Charlesa Dickensa itd.

Ker otroci in knjižničarji radi sodelujejo v kvizu, so vse splošnoizobraževalne knjižnice za to, da tudi prihodnje leto Slovenija sodeluje v mednarodnem knjižnem kvizu. Vse knjižnice so za to, da vprašalnike in navodila pošljemo po pošti (le dve knjižničarki sta pripomnili, da bi rajši prišli v Ljubljano). Nekatere knjižnice so pogrešale plakate in drugo propagandno gradivo, nekatere so želele večje število vprašalnikov. Osrednja knjižnica Srečka Vilharja iz Kopra je letos že drugič opozarjala, da manjka prevod vprašalnika v italijanščino; mnenja smo, da ga oni z bibliotekarjem za italijaniko najbrž lažje prevedejo in priredijo za italijansko manjšino.

Vabila na republiško zaključno prireditev naj bi nagrajenci in spremljevalci prejeli pravočasno in vsaj nagrajeni otroci naj bi prejeli svečana vabila. En predlog je bil, naj bi bila zaključna prireditev vsako leto v drugem kraju.

Skoraj vse knjižnice opozarjajo, da bi bilo kviz mnogo lažje in uspešneje organizirati, če bi začeli z njim že prej in ne šele drugi teden v maju - ob Evropskem tednu knjige. Tega se tudi sami globoko zavedamo. Najbrž bi bilo dobro začeti z njim takoj po zimskih počitnicah, tako bi ga bilo lažje organizirati na šolah in pritegniti k sodelovanju šolske knjižničarje in učitelje tistih predmetov, ki bi se jih kviz "dotikal" in bi ga do kraja šolskega leta torej ustrezno uporabili in rešili. Tudi če začnemo z akcijo tako zgodaj, bi bilo kviz najbrž dobro zaključiti šele konec avgusta oz. v začetku septembra, saj bi ga čez počitnice otroci lahko še naprej reševali v splošnoizobraževalnih knjižnicah. Tudi zaključne prireditve kviza v splošnoizobraževalnih knjižnicah čisto v začetku septembra najbrž niso brez učinka: takoj na začetku šolskega leta privabijo otroke v knjižnico. Zaključno republiško prireditev bomo obdržali 17. septembra na Dan zlatih knjig, ko se začenja nova sezona Bralne značke. Bralna značka bo še naprej eno od prabranih knjig iz kviza upoštevala kot opravljeno obveznost v tekočem šolskem letu. Kviz pa lahko organiziramo in začnemo prej le v primeru, da nam Stiftung Lesen dovoli sodelovanje v mednarodnem kvizu tako, da na skupno izbrano temo sami sestavimo vprašalnik (in ne čakamo na originalni vprašalnik, ki pride le nekaj dni pred Evropskim tednom knjige, to je drugi teden v maju). To bi pomenilo, da si sami izberemo tudi nam ustreznejše knjige ipd., pomeni pa obenem, da bi morali sami pridobiti tudi sredstva za tiskarski papir.

Tema je pravzaprav znana že sedaj. Na sestanku 7. oktobra na letošnjem sejmu knjig

v Frankfurtu jo bomo države - udeleženke kviza potrdile in sprejele. Ker so Združeni narodi leto 1994 proglasili za Mednarodno leto družine, naj bi bila tema prihodnjega kviza družina in medsebojni odnosi v družini; predlaga pa kot temo tudi ekologijo in prosti čas. Na zaključni prireditvi smo spraševali knjižničarje, kaj menijo o predlaganih temah in se je večina strinjala z njimi.

Izkušnje pri organizaciji in izvedbi lanskega in letošnjega mednarodnega knjižnega kviza nam bodo pomagale pri pripravi kviza za prihodnje leto. Pri tem smo vam iskreno hvaležni za vse vaše predloge in pripombe.

Ob tej priliki se še enkrat prisrčno zahvaljujemo vsem knjižničarjem in drugim sodelavcem ter sponzorjem, ki so do sedaj sodelovali v slovenskih akcijah mednarodnega knjižnega kviza.

Tilka Jamnik

KAKO BRANJE ZA KVIZ ŠE NI KONČANO

Podoba pokrajine, ki so jo v milijonih let izoblikovale notranje in zunanje sile, se spreminja vsak trenutek. Spreminjajo jo še naprej naravne sile, pa tudi človek s svojimi posegi. Temelj človeka je sla po preživetju, drugi najmočnejši temelj pa je sla po lepoti in ustvarjanju - to pa je kultura. Kultura je v svojih raznovrstnih pojavnih oblikah nepregledna in v nekaterih razsežnostih prehaja v umetnost in se z njo dopolnjuje. Kulturne stvaritve prednikov in lepota dolenske pokrajine nas je očarala na izletu, ki smo ga organizirali za nagrajence mednarodnega knjižnega kviza Knjige gradijo mostove.

Iz Novega mesta smo se odpeljali pod Goricance do Gracarjevega turna, kjer so učenci slišali o zgodovini gradu, o tem, da je v njem

nekaj časa živel Janez Trdina in tu zbiral gradivo za svoje Bajke in povesti o Gorjancih. Omenili smo grad Prežek in enega od lastnikov le-tega Andreja Smoleta, najožjega prijatelja Franceta Prešerna, ki sta tu tudi večkrat prijateljevala. Čisto ob vznožju Gorjancev pa je edini še živeči kartuzijanski samostan v Sloveniji - Pleterje. Tu so si učenci najprej ogledali čudovite umetnine iz jajčnih lupin ruskega dvorjana Sergeja Jeremejeva, ki je v samostanu ustvarjal med leti 1954-58. Ob prijaznem sprejemu smo v pol ure ob enkratnih diapozitivih spoznali zgodovino kartuzijanskih samostanov v Sloveniji, še posebno zgodovino Pleterij, življenje v samostanu in prikaz notranjosti. Iz te zgovorne tišine smo nadaljevali popotovanje po šentjernejski ravnini do kostanjeviške Galerije Božidar Jakac. Najprej smo se pomudili pri ogromnih lesenih skulpturah Forma viva in na grajskem dvorišču nas je pričakalga prijazna kustosinja Ida Tomše. Tu so učenci pozorno prisluhnili izredno zanimivo predstavljeni zgodovini samostana - med drugim je to samostan z največjim številom arkad v Srednji Evropi. V cerkvi, kjer ima začasno razstavo slikar Tone Lapajne, pa smo zvedeli tudi o tehniki njegovega slikanja. Ogleдали smo si lapiderij - kamnoseške izdelke in pozorno prisluhnili kustosinji, ki nam je predstavila dela umetnikov: Franceta Kralja, Toneta Kralja, Božidarja Jakca, Zorana Didka, Franceta Goršeta, Jožeta Gorjupa in pletrsko zbirko starih mojstrov. Videli smo tudi muzej vinogradniških orodij in običajev ter bogato knjižnico.

Od tu smo se odpravili do Kostanjeviške jame in med potjo so učenci zvedeli, da je v Kostanjevici nekaj časa živel Josef Ressel, ki je izumil ladijski vijak in ga je preizkušal prav na reki Krki. Njega upodablja Josip Jurčič v zgodovinski povesti Kloštrski žolnir.

Iz sončnega opoldneva smo se podali v čarobni, temačni in hladni kraški svet Kostanjeviške jame. Ko človek pogleda v tako nena-

vadno notranjost zemlje in vidi tisočletno delo vodnih kapljic, ostrmi in si zaželi, da bi čimveč ljudi uživalo ob pogledu na to dolensko lepoto.

Vračali smo se proti naši izhodiščni točki - Novemu mestu skozi Drago, kjer smo videli obnovljeno cerkev Sv. Helena, v kateri sta baje maševala Ciril in Metod, ko sta skozi te kraje šla v Rim. Peljali smo se ob vznožju Bele cerkve, kjer so snemali film Čas brez pravljic. Predstavili smo grad Strugo in Otočec in omenili, da ju v svojih literarnih delih predstavita Ivan Tavčar in Mira Mihelič (Otok in Struga), da je Otočec edini vodni grad v Sloveniji, omenili smo Stari grad na Trški gori in že se je pot zaključila na avtobusni postaji v Novem mestu.

Po končani vožnji smo nagrajence povabili v Pionirsko knjižnico, kjer so si izposodili (razgrabili) gradivo, ki je kakorkoli povezano z našim izletom: Gradovi na Slovenskem, Bajke in povesti o Gorjancih, Uskoška princesa, Otok in Struga, Kloštrski žolnir, Kras, Kraški svet, Martin Krpan, Po Dolenski, Novo mesto in dolina gradov, Zgodbe o Prešernu, Varstvo sveta, Sto slovenskih znanstvenikov, Novo mesto skozi čas, Čas brez pravljic, Pragozd,.... Tako je bil izlet samo most, ki je povezal branje za kviz in po kvizu - prav to pa je naš cilj. Naše poslanstvo vidim v tem, da mlade bralce neprestano na različne načine motiviramo, da postanejo in ostanejo naši stalni uporabniki.

Slavka Kristan
Pionirska knjižnica Novo mesto

*****

PREDSTAVLJAMO VAM

*****

BOLOGNA PO BOLOGNI

Največja slovenska knjigarna Konzorcij s Slovenske 29 v Ljubljani in Knjižnica Otona Župančiča enota Pionirska knjižnica sta organizirali prodajno razstavo tujih otroških in mladinskih knjig z naslovom "Bologna po Bologni".

Razstava je bila od 14. do 16. septembra 1993 v Pionirski knjižnici na Komenskega 9 v Ljubljani, vsak dan od 10. do 19. ure; zaradi izrednega zanimanja pa je bila podaljšana še do 17. septembra do 15. ure. Tako so si jo imeli priložnost ogledati tudi udeleženci zaključne prireditve mednarodnega knjižnega kviza "Knjige gradijo mostove", ki je bila ta dan v Ljubljani.

V Pionirski knjižnici smo pripravili strokovno srečanje mladinskih knjižničarjev, na katerem smo predstavili in ovrednotili knjige z razstave, vsako popoldne ob 17. uri pa je bila ura pravljic na razstavi.

Na razstavo smo vabili mladinske knjižničarje, vzgojitelje, učitelje, vodje vrtcev, šol, knjižnic, strokovnjake in študente mladinske književnosti in knjižničarstva, preko medijev pa smo obveščali tudi otroke, starše in vse druge, ki se zanimajo za otroško literaturo.

Na razstavi je bilo okrog 1.000 otroških in mladinskih knjig; naročenih jih je bilo sicer 1.200, vendar do odprtja razstave žal niso vse prispele. Bile so to knjige z vseh koncev sveta, vendar večinoma v angleškem in nemškem jeziku in le nekaj primerov v italijanščini.

Razstava je poskušala, kot že njen naslov pove, predstaviti letošnji (30.) sejem otroških knjig v Bologni. In tako kot bolognski sejem

nikakor ni prikaz enoletne založniške dejavnosti, tako je tudi ta razstava prinašala najboljše in najbolj zanimive otroške knjige zadnjih let. Najprej so bile to knjige, nagrajene na letošnjem sejmu, med njimi čudovita slikanica Markusa Pfistra Mavrična ribica, ki je prejela prvo nagrado žirije otrok (Critici in Erba), in knjige lanske Andersenove nagrajenke Květe Pacovské. Nadalje knjige, nagrajene na prejšnjih bolognskih sejmih, npr. slikanice o belem severnem medvedu Hansa de Beera; knjige Andresenovih nagrajencev, npr. Lisbeth Zwerger, Binette Schroeder itd.; knjige drugih svetovno uveljavljenih avtorjev tako na področju literature kot na področju ilustracije (Eric Hill, Eric Carle, Ivan Gančev idr.). In ne nazadnje, na razstavi so bile tudi zanimive knjige, ki niso niti tekstovno niti ilustratorsko zelo kvalitetne, so pa primeri, ki nam kažejo, kakšne vse so dandanes knjige v prizadevanju, da bi otroci radi segali po njih oz. bi jih starši kupovali, npr. tridimenzionalne knjige, ki pa po svoje zelo dobro zadovoljujejo potrebe otroka v predbralnem obdobju po pravljici in igri (kar sta dve od temeljnih značilnosti otroka v t.i. pravljicnem obdobju). Te knjige otroku spodbujajo domišljijo in ga motivirajo za različne ustvarjalnosti.

Z razstavo "Bologna po Bologni" pa je vsem v Sloveniji na široko omogočeno, da se seznanijo z najboljšimi in najbolj zanimivimi tujimi otroškimi knjigami in jih tudi nabavijo.

Zakaj je pomembno, da se je Slovenija končno na široko odprla tuji otroški literaturi? Tako prihajamo v stik z izvirno tujo literaturo in z izvirnimi ilustracijami; tujo otroško literaturo smo do sedaj v glavnem spoznavali le v prevodih in z ilustracijami slovenskih ilustratorjev. Zdaj v tuji otroški literaturi prihajamo v stiki s sporočili in temami, ki jih izvirna slovenska otroška literatura še ne obravnava, z raznovrstnimi in drugačnimi pogledi na svet in življenje, skratka z umetnostjo drugih narodov. In ne nazadnje, izvirna tuja literatura

otroka spodbuja in potrjuje v učenju tujih jezikov. Tako se na področju otroške literature na široko odpiramo Evropi in svetu.

Najbrž ni čisto brez pomena poudariti, da takšno široko odpiranje tuji otroški literaturi ustvarja tudi kanale, po katerih si bo izvirna slovenska otroška literatura lažje utrla pot v Evropo in svet.

Tako letošnja "Bologna po Bologni", čeprav prihaja v slovenski prostor z več kot štirimesečno zamudo, vendar kot prva kljub temu odpravlja zamudništvo in primanjkljaj na tem področju.

Letošnja - prva razstava - je pritegnila izredno zanimanje različnih obiskovalcev; zdi se, da so bili trije dnevi in pol zares premalo, za otroke in starše bi bil najbrž potreben vsaj še ves konec tedna. Zato je pomembno, da so razstavljene knjige še naprej naprodaj v knjigarni Konzorcij na Slovenski 29, poleg tega pa bodo v manjšem številu prisotne tudi na "Frankfurtu po Frankfurtu" v Cankarjevem domu v času od 21. do 28. oktobra 1993.

K tolikšnemu obisku je zagotovo pripomoglo tudi strokovno srečanje mladinskih knjižničarjev, ki se ga je udeležilo okrog 80 mladinskih in šolskih knjižničarjev iz vse Slovenije, le-ti pa so naprej v svojem okolju informirali o tuji otroški literaturi. Zdi se, da bi bilo obiskanih tudi več strokovnih srečanj; kazalo bi jih organizirati posebej za knjižničarje iz mladinskih oddelkov splošnoizobraževalnih knjižnic, posebej za šolske knjižnice in ravnateljice šol, posebej vsaj še za vzgojiteljice in vodje vrtcev. Zelo pomembno je, da so razstavo obiskale in si jo pod strokovnim vodstvom ogledale svetovalke za predšolsko vzgojo Zavoda za šolstvo iz vseh regij.

Knjigarna Konzorcij je zbrala nemalo naročil, vendar se je pri naročanju knjig pokazalo, da so knjižnice, vrtci in šole finančno zelo omejeni. Nema lokrat pa so naročniki spraševali, katere knjige z razstave bodo prevedene v slovenščino. Znanje tujih jezikov med

vzgojnim, izobraževalnim in knjižničnim kadrom le ni tako zanesljivo, kot včasih mislimo. Zato je razveseljiva novica, da založba EPTA pripravlja izdajo Mavrične ribice Marcusa Pfistra in Gusarja Berta I. in D. Schubert že konec letošnjega septembra. Potreba po znanju tujih jezikov se ne pokaže toliko pri slikanicah in knjigah-igračah za najmlajše otroke, ki so narejene na tak način, da jih otroci v predbralnem obdobju "berejo" skozi njeno likovno podobo. Pač pa se nujnost znanja tujih jezikov pokaže pri literaturi t.i. "P starostne stopnje" (od 10. leta dalje) in mladinski literaturi, pa tudi pri vsej poučni literaturi, kjer prav tekst prinaša pomemben delež informacij. Zato je toliko bolj boleče opaziti, da na razstavo niso prišli uredniki iz različnih založb, prevajalci idr., čeprav je obenem res, da le-ti vsako leto obiščejo sejem v Bologni in se že tam dogovorijo za odkupe in prevode.

Nekateri obiskovalci, predvsem iz bolj oddaljenih krajev Slovenije, so želeli, da bi bila razstava potujoča. Nekateri so opozorili, da bi bilo potrebno razstaviti otroške knjige tudi v drugih jezikih (predvsem pa več v italijanščini zaradi italijanske manjšine v Sloveniji).

Izreden obisk in zanimanje za razstavo sta potrdila odločitev Knjigarne Konzorcij in Pionirske knjižnice, da bosta podobno razstavo "Bologna po Bologni" za leto 1994 (in vse prihodnje, saj upamo, da bo razstava postala tradicionalna kot je Frankfurt po Frankfurtu), pripravili že v prihodnjem maju.

Tilka Jamnik

*****

VAŠE MNENJE

*****

Priznam tudi, da se na škatle, postavljene po knjižnici, prehitro navadiš in jih na koncu ne opaziš več. Pred kratkim sem bila na obisku v knjižnici, kjer imajo knjige tudi v škatlah. A veste, da je pri njih to izgledalo grdo, pa ni nič drugače kot pri nas. Takšni pač smo.

PRIZNAM

Joža Konjar

Tudi sama hodim po svetu z odprtimi očmi. Zlasti me zanima vse, kar je v zvezi s knjigami in knjižnicami. Sanjskih knjižnic, kot je nova medvoška, v Sloveniji ne bo veliko. Več nas je takih s prostorsko stisko in premalo policami. Povsod, kjer nastopi prostorska stiska, se knjige kaj hitro znajdejo v škatlah. Tudi pri nas jih imamo. V vseh mogočih izvedbah: v rumovih, baninih, tistih od toal. papirja, kuvert in piškotov. Izbira je pestra, ker je tudi "dobava" odvisna od zvez in poznanstev s trgovci in od trenutne založenosti trgovin. Priznam, da smo kakšno leto imeli 70 in več metrov gradiva za izposojno v škatlah (ampak v prostem pristopu, lepo prosim!). Potem smo dokupovali police, jih vstavljali v obstoječa stojala in dosegli rekord: 11 polic v višini dveh metrov.

Nekega leta nam je uspelo spraviti vse škatle iz knjižnice, ker smo jih nadomestili s plastičnimi zabojčki. Potem je pri obisku občinskega moža, ki je na naše tarnanje o premajhnih prostorih, le prišel na ogled, prišlo skoraj do sončnega mrka. Vse knjige so bile lepo v zabojčkih, nikjer nobenih škatel, pa je izjavil, da imamo prostora še dovolj. Rekel je, da so naše police večinoma visoke dva metra, stene pa merijo v višino tri metre in čez. Torej imamo na voljo še dovolj prostora na stenah, le police je treba dograditi. Kljub skrivnemu zavijanju z očmi in javnemu dokazovanju naših normativov, se mu je zdelo bolj ekonomično, če bi se širili v višino namesto v širino. Trenutno se širimo spet v škatle, čeprav so napovedi bolj rožnate.

NA ZNANJE

Zakaj smo primorski študentje in delavci nezadovoljni z delovanjem naše knjižnice (to ne pomeni z osebjem, temveč z organizacijo).

Navedla bi le nekaj najbolj perečih problemov.

1. Pridem v času poletnih počitnic v knjižnico (takrat so študentje večinoma doma) in ta je zaprta, oz. je na vratih urnik odprto od 7 do 15 (v torek delamo popoldne). Kaj se lahko spomniš na kakšno literaturo le v torek? Ali ni knjižnica zato, da omogoča izobraževanje oz. izpopolnjevanje, ki temelji večinoma na samopobudi. Saj je vendar knjižnica zaradi nas vseh, ne pa zaradi svojega obstoja (zgodovinskega, dokumentacijsko-kulturnega).

2. Ker so bila vrata zaprta in sem zaposlena, sem si vzela čas za knjižnico v soboto, vendar je bila prav tako zaprta.

Kako si jaz predstavljam knjižnico?

Odprta naj bi bila od 16-24 ure. Ko se nekomu porodi znanstveno-raziskovalna ideja lahko skoči v knjižnico in tu preveri oz. pogleda, kaj je že dognano v zvezi s tem problemom.

Imela naj bi računalniško vodeno literaturo; po temah, po avtorjih..., tako da bi obiskovalcem omogočila boljše odločitve pri izbiri knjige oz. ostale literature.

Tematski seznam novejših literature, ki jo knjižnica priporoča in še in še...

Ker pa naša knjižnica v kratkem času ne bo dobila takšne podobe, menim, da bi se dalo izboljšati naslednje:

— če knjižnica obratuje le kratek čas, tako kot naša, naj bo ves razpoložljiv čas na voljo za izposajo, ne pa, da moraš 30 minut predno zaprejo vrata knjižnice že v vrsto. Ravno takrat lahko zagledaš še kakšno zanimivo knjigo, ki bi si jo rad izposodil;

— določena področja, kot je npr. fizioterapija so tako skromna, da niso niti omembe vredna. Obstaja veliko revij, ki izhajajo mesečno in bi lahko po našem predlogu kakšno mogoče tudi naročili. Meje fizioterapije segajo v: respiratorno, športno, travmatološko, pediatrično in gerontološko in ostale, kar bi prišlo v poštev tudi npr. za zdravstvene in športne pedagoge ter seveda tudi za ostale pedagoge in za starše, ki imajo otroke z motnjami v psihofizičnem razvoju.

Še posebej, če vemo, da naša družba ni posebno izobražena, ji moramo to omogočiti oz. težiti k temu, da s seznanjanjem dosežemo difuzijo znanja in možnost kako do njega priti, saj je v končnem tudi to smisel knjižnic in naša odgovornost; kot tistih, ki se izobražujemo.

Vesna Hočevar
Oljčna pot 43
Koper

*****

OBVESTILA

*****

Anketa o statusu knjižničarskega poklica. Vljudno naprošam vse bibliotekarje, ki na strokovnem posvetovanju ZBDS v Mariboru, zaradi preobilice dela, niso utegnili izpolniti in vrniti ankete o statusu bibliotekar-

jev, da jo izpolnjeno čimprej pošljejo na naslov: Jože Urbanija, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo Aškerčeva 1, 61000 Ljubljana. Vsem, ki so anketo oddali na posvetovanju ali jo poslali po pošti, se za sodelovanje najlepše zahvaljujem. Še zlasti hvala za tehtne predloge in ideje kako izboljšati položaj knjižničarjev. — Jože Urbanija

Nove telefonske številke NUK. Narodna in univerzitetna knjižnica obvešča, da od 1. oktobra 1993 veljajo nove, spremenjene telefonske številke: hišna centrala 12 50 131, 12 50 141, 12 50 147. Oddelek izposoje in informacij: 12 50 134. Fax: 12 50 134. Telefonska številka ravnateljstva ostane nespremenjena: 213 052.

V Pionirski knjižnici začinjamo z rednimi prireditvami za otroke. V Knjižnici Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica, v začetku oktobra začinjamo z rednimi prireditvami v tem šolskem letu: **Ure pravljic** so vsak torek, ob 17. uri, za otroke od 4. leta dalje.

Igralne ure s knjigo so vsak četrtek, ob 17. uri, za otroke od 4. leta dalje.

Pogovori o knjigah so vsak ponedeljek ob 17. uri, za knjižne molje, knjigožere in knjigožerke, od 9. do 14. leta starosti.

V oktobru bosta v knjižnici dve **razstavi**:

– Knjige o živalih in živalske zgodbe. Ob 4. oktobru, svetovnem dnevu živali – s sodelovanjem Društva proti mučenju živali, Ljubljana.

– Fojž A. Zorman. Izbor iz retrospektivne razstave otroških in mladinskih ilustracij, ki so jo pripravili v Šivčevi hiši v Radovljici aprila letos. Otvoritev razstave bo 12. oktobra ob 11. uri. Na otvoritvi bo prisotne po razstavi popeljala njena avtorica, kustosinja Maruša Avguštin.

Uganka meseca: Knjige o iskanju zakladov.

Vse prireditve v Pionirski knjižnici so brezplačne! — Tilka Jamnik

Šivčeva hiša. Galerija Šivčeva hiša je v sodelovanju z avtorjem – akademskim slikarjem specialistom Alojzom Zormanom-Fojžem letošnjo pomlad pripravila retrospektivno razstavo njegovih ilustracij, lutk itd. Doslej so si razstavo ogledali v Radovljici in na Jesenicah, te dni je na ogled v Prešernovi hiši v Kranju. 15. oktobra jo bomo odprli v Pionirski knjižnici v Ljubljani, kjer bo na ogled približno mesec dni, 17. decembra pa bo otvoritev razstave v Knjižnici v Trbovljah. Med ljubljanskim in velenjskim terminom bi lahko gostovala še kje, kakor tudi v naslednjem, 1994. letu.

Alojz Zorman-Fojž je eden zelo plodovitih, vsestranskih in originalnih likovnih ustvarjalcev za otroke. Njegove značilnosti so: optimistična risba z vrsto domisljic in provokacij v otroških knjigah in otroškem oziroma mladinskem periodičnem tisku, pedagoške likovne igre kot so puzzli Skriti vrt, Spominar itd., didaktične igrice kot Črni Peter, oblikovanje vrste lutkovnih predstav za Lutkovno gledališče Ljubljana in Lutkovno gledališče Jože Pengov Ljubljana-Dravlje, vrsta ilustracij k izobraževalnim priročnikom, kjer se odraža njegova intelektualna sposobnost preliti znanje v prijetno igro itd.

Razstavo spremlja bogat katalog s pregledom celotnega umetnikovega dosedanjega ustvarjanja. — Maruša Avguštin, Galerija Šivčeva hiša

Sprejem dveh slovenskih knjižnic v UNAL. Vesela in obvezujoča novica:

Goriška knjižnica Franceta Bevka in Osnovna šola Ob Dravinji - šolska knjižnica iz Slovenskih Konjic sta bili v letošnjem septembru sprejeti v UNAL (Unesco Network of Associated Libraries), mrežo, v kateri je sedaj včlanjenih 97 knjižnic iz Afrike, Azije, Evrope in Latinske Amerike. Članstvo je brezplačno. Namen združenja je sodelovanje med članicami, razvijanje razumevanja med narodi ter s tem spodbujanje stikov med različnimi kulturami, uveljavljanje človeških pravic, boj zoper nepismenost, varovanje okolja, itn. Gre torej tudi za delovne programske obveznosti in hkrati za dostop do gradiva, ki ga izdaja Unesco, zlasti do glasila UNAL INFO ter periodike, kot so npr. Unesco Sources, Culture Plus in EFA 2000. Obe knjižnici se bosta predstavili članicam in javnosti v prvi letošnji jesenski številki UNAL INFO kot prvi slovenski knjižnici v tem združenju. — Ravnatelj GKFB Rajko Slokar in ravnatelj OŠ Ob Dravinji Milan Brumec

Strokovna srečanja za mladinske knjižničarje v Knjižnici Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica v Ljubljani. V Knjižnici Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica bodo v šolskem letu 1993/94 strokovna srečanja za mladinske knjižničarje enkrat mesečno, predvidoma drugo sredo v mesecu, ob 9. uri dopoldne v sejni dvorani v sosednji stavbi na Komenskega 7.

Predvideni datumi strokovnih srečanj: v letu 1993: 13. oktober, 10. november in 8. december

v letu 1994: 12. januar, 9. februar, 9. marec, 13. april in 11. maj.

Letošnja strokovna srečanja bomo namenili "družinskemu branju", kakršno mladinski knjižničarji morda lahko ponudimo družini v sodobnem času z vsemi njegovimi

značilnostmi, pritiski na družino, ob drugih medijih ipd. Prihodnje leto so Združeni narodi namreč proglasili za Mednarodno leto družine in IBBY (Mednarodna zveza za mladinsko književnost) poziva vse nacionalne sekcije, da v svojih državah spodbujajo prireditve s poudarkom na branju pod geslom "Družine - partnerji pri branju". (Glej prispevek Tanje Pogačar, bibliotekarke iz Pionirske knjižnice in predsednice slovenske sekcije IBBY, ki je bil objavljen v Knjižničarskih novicah, 1993, št. 8-9!)

Na naša strokovna srečanja bomo vabili strokovnjake z različnih področij, ki vsako po svoje pokriva družino. Na prvo srečanje, 13. oktobra 1993 bomo povabili predstavnike iz uredništev mladinske periodike in revij Otrok in družina, Naša žena itd.

Vabila na naša strokovna srečanja so že dobili udeleženci strokovnega srečanja, ki smo ga pripravili 15. septembra ob razstavi tujih otroških knjig "Bologna po Bologni" in udeleženci zaključne prireditve mednarodnega knjižnega kviza "Knjige gradijo mostove", ki je bila v Ljubljani 17. septembra letos.

Vljudno prosimo, da osrednje SIK to informacijo posredujete naprej svojim enotam in šolskim knjižničarjem; predvsem pa pričakujemo, da posredujete naprej spodbude in predloge z naših srečanj. — Tilka Jamnik

Periodika za leto 1992. NUK podari več kompletnih letnikov periodike za leto 1992. Interesenti naj pokličejo Enoto za dopolnjevanje knjižničnega gradiva.

ČESTITAMO !

Nov magisterij. Na School of Library and Information Science Kent State University je **Maja Žumer**, z RCU v Ljubljani, magistrirala z nalogo "Evaluation and comparison of End-user Interface for OPACs of Ohio LINK" in pridobila naziv *MLS (Master of Library Science)*. Čestitamo!

Priznanja kvalifikacij bibliotekarske stroke. Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke je na svoji zadnji seji (30.6.93) priznala nazive naslednjim knjižničarskim delavcem:

Naziv KNJIŽNIČARSKI REFERENT:

- Zlatki TOMAŽIČ, Knjižnica Prežihov Voranc, Ljubljana
- Elleni ACMAN, Koroška osrednja knjižnica, Ravne na Koroškem
- Vidi VOZEL, Knjižnica T. Seliškarja, Trbovlje
- Katarini RENKO, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Sonji TROJAR, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Nevenki VIDMAR, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica

Naziv VIŠJI KNJIŽNIČARSKI REFERENT:

- Joži KONJAR, Litijska knjižnica, Litija
- Majdi BREMŠE, Knjižnica Prežihov Voranc, Ljubljana
- Mariji MAZI, Knjižnica Prežihov Voranc, Ljubljana

- Mileni PINTER, Knjižnica Prežihov Vovranc, Ljubljana
- Darji MOLNAR, Koroška osrednja knjižnica, Ravne na Koroškem
- Meti BOŠTJAN, Koroška osrednja knjižnica, Ravne na Koroškem
- Janji GRAPULIN, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Stanki MOZETIČ, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Ivici URŠIČ, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Majenki SAVKOVIČ, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Darku KOMACU, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Nives GREGORC, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Vasiljki KOCINA, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Tamari **BELTRAM-ROK**, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica

Naziv VIŠJI BIBLIOTEKAR:

- Veri ČERTALIČ, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Andreini JEJČIČ, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica
- Borisu JUKIČU, Goriška knjižnica F. Bevka, Nova Gorica

Čestitamo!

Melita Ambrožič

59. MEDNARODNA KONFERENCA IFLA - BARCELONA 1993

Letošnje konference IFLA, ki je potekala med 22. in 28. avgustom, smo se iz Slovenije udeležili: Ivan Kanič (predsednik ZBDS; NUK), Zlata Dimec (NUK), Melita Ambrožič (član stalnega odbora IFLA za izobraževanje; NUK), Marta Seljak in Petar Šobot (IZUM Maribor) ter Nada Češnovar (CTK). Žal je bila kolegica Nada takoj po prihodu v Barcelono okradena in je večino konferenčnih dni porabila za urejanje formalnosti.

Delavcem iz NUK so udeležbo na konferenci omogočili: Zveza društev bibliotekarjev Slovenije, Ministrstvo za kulturo ter Open Society Fund. Za podporo se jim seveda zahvaljujemo!

• IFLA in njena 59. konferenca

IFLA (*International Federation of Library Associations and Institutions*) je mednarodna nevladna organizacija, ki je bila ustanovljena leta 1927 in ima v okviru UNESCO t. i. "A" svetovni status. Njen glavni cilj je promocija mednarodnega sodelovanja, dialoga, raziskovanja in razvoja na vseh področjih knjižničarstva oz. informacijske dejavnosti. IFLA naj bi bila orodje, s pomočjo katerega se knjižničarstvo kot stroka (veda, znanost) predstavlja na svetovni sceni. S sedežem v Haagu ima danes IFLA 1284 članic (knjižnično-informacijskih združenj in ustanov) v 135 deželah. Trenutno organizacijo vodi Robert Wedgeworth iz ZDA.

IFLA deluje v obliki 32 sekcij, 12 okroglih miz (organiziranih v okviru 8 strokovnih področij: znanstvene knjižnice, specialne knjižnice, javne knjižnice, bibliografska kontrola, knjižnične zbirke in službe, management in tehnologija, izobraževanje in raziskovalno delo, regionalne aktivnosti) in 5 osrednjih (core) programov, ki so:

1. ALP, Napredovanje knjižničarstva v tretjem svetu
2. PAC, Zaščita in konservacija gradiva
3. UAP, Univerzalna dostopnost publikacij
4. UBCIM, Univerzalna bibliografska kontrola in Mednarodni MARC program
5. UDT - Univerzalni pretok podatkov in telekomunikacije

Španija je povezana z IFLA precej časa, saj je bila že leta 1935 gostiteljica 2. mednarodne konference IFLA (otvoritev konference je bila v Madridu, delo pa je potekalo v Salamanci in Sevilli in se zaključilo v Barceloni). Po skoraj šestih desetletjih je bila letos Španija ponovno gostiteljica IFLA - tokrat že 59. konference. Danes iz Španije sodeluje v IFLA 32 knjižnic in drugih ustanov.

Letošnja konferenca je bila zelo vzorno organizirana in so bili pogoji dela dosti boljši kot na lanski (New Delhi), poleg tega pa so se Španci resnično potrudili, da bi gostje spoznali tudi utrip samega mesta Barcelone.

Glavna tema konference je bila *Univerzalna knjižnica: knjižnice kot centri za splošno dostopnost do informacij*, njene podteme pa:

- nacionalne in znanstvene knjižnice kot vozlišča v svetovni knjižnični mreži
- knjižnice v multikulturnem in multilingvalnem okolju, s posebnim poudarkom na bilingvalnih razmerah
- specialne knjižnice in dokumentacijski centri: zaračunavanje informacijskih storitev
- akcije opismenjevanja in izobraževanja mladine kot sredstvo za preseganje diskriminacije in za pridobivanje znanja
- dostop do informacij: otroci, mladina in šolske knjižnice ter promocija branja
- zaščita informacij, zlasti na novih materialih in medijih
- potreba po planiranju, študijah uporabnikov in dobrem managementu zaradi racionalne izrabe virov (sredstev)
- izobraževanje knjižničarjev: potreba po mednarodnem pristopu
- image knjižničarjev: managerji splošnih zbirk in uporabniki novih tehnologij

Iz zgoraj zapisanega že lahko razberemo, da je bila tematika konference zelo razvejana in takšen je bil tudi program (delo je potekalo od jutra do večera, v različnih prostorih kongresne palače oz. delavnice tudi drugje po Barceloni, organizirani so bili ogledi knjižnic, razstave, plakati itd.). Čeprav smo si udeleženci iz NUK nekako porazdelili "obveznosti" ter poskušali sodelovati v čim večjem delu programa, je treba povedati, da nas je za kaj takega pač bilo premalo. Udeležili smo se številnih predavanj, okroglih miz, delavnic ... in poskušali biti na njih čimbolj aktivni, na vsakem koraku pa seveda predstavljati tudi svojo deželo.

• Delo v okviru konference

Zlata Dimec je med konferenco "pokrivala" področja: bibliografska kontrola, katalogizacija, klasifikacija, pridobivanje in izposoja gradiva, specialne knjižnice in seveda vse, kar je "dišalo" po neknjižnem gradivu.

V okviru sekcije za bibliografsko kontrolo (bibliografija, katalogizacija, klasifikacija) je potekala delavnica na temo približevanja založniških in knjižničnih podatkovnih zbirk (dodajanje vsebinskih kazal v MARC format poteka kot založniški projekt), pri čemer smo v Sloveniji sicer pred začetkom, vendar je dosedanje sodelovanje preko priprave CIP zapisov in dodeljevanja ISBN gotovo možno nadgraditi v tej smeri.

Sekcija za katalogizacijo pripravlja ISBD za različne nivoje bibliografskega opisa in novo izdajo pravilnika o avtorskih imenih, kar je za nas posebej zanimivo zaradi priprav na normativno datoteko avtorskih imen.

Sekcija za klasifikacijo je podrobno predstavila spremembe v UDK in napovedala načrte za nadaljnja ažuriranja klasifikacijskega sistema.

Sekcija za pridobivanje in izposojno gradiva se je po eni strani ukvarjala s problemi pri oblikovanju knjižničnih zbirk zaradi spreminjanja političnih in ekonomskih razmer, predvsem v deželah Vzhodne in Srednje Evrope, po drugi strani pa z uporabo sodobne tehnologije pri posredovanju dokumentov, kar je seveda povezano s pregledom nad njimi (bibliografske baze podatkov oz. katalogi).

Sekcija za specialne knjižnice je imela na dnevnem redu problematiko kartografskega (povezovanje podatkovnih zbirk za kartografsko gradivo) in umetnostnozgodovinskega gradiva (izobraževanje ustreznih kadrov za tovrstne knjižnice).

Delavnica za redke knjige in rokopise se je osredotočila na projekt CERL (Consortium of European Research Libraries) za skupno bazo podatkov starejšega tiskanega gradiva do leta 1830. K projektu je lansko leto pristopila tudi NUK in sodelovala pri pripravi skupnih kriterijev in strukture podatkov za skupno bazo. Problem ostalih sodelujočih ustanov so predvsem njihove obstoječe baze, ki iz kakršnegakoli razloga ne izpolnjujejo minimalnih skupnih zahtev. Drug problem pa so skupni in posamezni interesi, ker knjižnice enostavno ne vidijo dovolj močnih razlogov za prepuščanje svojih podatkov v skupno uporabo in pričakujejo neko (finančno ali drugačno) nadomestilo. Tu smo Slovenci v prednosti ravno zaradi izkušenj v sistemu vzajemne katalogizacije, bazo podatkov za to gradivo pa šele načrtujemo.

Melita Ambrožič je sodelovala v aktivnostih sekcije za izobraževanje in raziskovalno delo ter sekcije za management in tehnologijo, okrogle mize *čenske in knjižničarstvo*, bila na sejah stalnega odbora IFLA za izobraževanje ter seveda na raznih vabljenih predavanjih, delavnicah, okroglih mizah in po formalnem zaključku konference še na enodnevnem srečanju direktorjev nacionalnih knjižnic (CDNL).

Udeležila se je programa delovne skupine za izobraževanje uporabnikov in skupine za permanentno izobraževanje knjižničarjev, dveh srečanj t. i. ženske skupine (ki si je ravno na tej konferenci pridobila status okrogle mize), delavnic *Mednarodni vidiki poučevanja knjižničarstva ter Viri in management pri raziskovanju na področju knjižničarstva in informacijskih ved*, srečanja s predstavniki bibliotekarskih šol v Španiji, predavanj s področja knjižnične statistike itd.

V okviru stalnega odbora IFLA za izobraževanje so člani pregledali opravljeno delo v zadnjem letu in sprejeli akcijski načrt za delo do naslednje konference, s kolegi iz Havane (kjer bo konferenca) pa se natančneje dogovorili o dejavnostih, ki bodo potekale v okviru sekcije za izobraževanje. Odbor je za naslednje obdobje dobil novega predsednika in sekretarja, katerih delo glede na pomanjkanje sredstev v okviru IFLA nikakor ne bo lahko (že do sedaj so bile velike težave pri zagotavljanju sredstev za tekoče projekte).

Na plenarnem srečanju (zdaj) okrogle mize *Ženske v knjižničarstvu* je bilo tudi letos dokaj delavno in živahno, v času od konference v Delhiju pa že marsikaj postorjenega - delovna skupina je bila ves čas v medsebojnih kontaktih, izšli sta dve številki posebnega informatorja, na konferenci pa so bili predstavljeni trije referati. Zanimivo je bilo prisluhniti kolegici s Kube, ki je podala precej podatkov o statusu žensk v knjižničarstvu (skoraj popolna feminizacija poklica) in družbi nasploh (ženske zelo spoštovane!). Predstavljena je bila dejavnost informacijskega centra za področje ženskih študij na Nizozemskem, o težavnem (skoraj brezpravnem) položaju žensk ne le v knjižničarstvu ampak družbi nasploh, pa je spregovorila predstavnica univerzitetne knjižnice iz Botsvane.

Med bolj zanimive dogodke bi vsekakor šteli predstavitev Mortensonovega izobraževalnega centra za področje knjižničarstva, ki deluje na univerzi v Illinoisu (ZDA). V centru izobražujejo

knjižničarje z vseh koncev sveta in imajo za to razvite številne izobraževalne oblike. Že nekaj dni po končani konferenci nam je direktorica centra poslala zajetno mapo gradiv, ki predstavljajo dejavnost centra in univerzitetne knjižnice ter možnosti za sodelovanje v njihovih programih. Če se boste v prihodnosti izobraževali pri njih (kar ni nemogoče!), potem bo vaš tečaj strukturiran takole: 15 % časa za študij literature; 30 % za učenje dela z novimi tehnologijami, 20 % za obiskovanje predavanj v okviru podiplomskega študija bibliotekarstva, 10 % za udeležbo na kongresih in izletih, 20 % za konzultacije z učnim osebjem in 5 % za stike z osebjem centra. Cena npr. 4-mesečnega tečaja (vsi stroški, tudi prevozni) je 7.500 USD.

Predavanja s področja raziskovalnih metod v knjižničarstvu skoraj niso omembe vredna, razen predstavitve analize različnih tipov dokumentov z vidika uporabljenih raziskovalnih metod (na prvem mestu uporabljenosti je bila bibliometrija). Tudi predavanja na temo *novosti v knjižnični statistiki* razen predstavitve sistema v Španiji in Franciji ter predstavitve zanimive raziskave o trendih rasti cen publikacij, kakšnih novih znanj niso zapustila.

Iz razprave o permanentnem izobraževanju knjižničarjev bi mogoče navedli (samokritično) ugotovitev španskih kolegov, da izobražujejo knjižničarje, na uporabnike pa v glavnem pozabljajo ter da se največ časa ukvarjajo z učenjem tehnike dela (zlasti s katalogizacijo). Je pa bil predstavljen zanimiv referat o izobraževanju uporabnikov - otrok v Španiji, referat o izobraževalnih programih za uporabnike na Finskem ter poročilo o raziskavi glede uporabe in težavah uporabnikov z OPAC.

Zanimiva je bila še razprava o izobraževanju za t. i. knjižnico prihodnosti. Le nekaj misli: direktorji knjižnic naj bodo najbolj izobraženi, da bodo znali pravilno angažirati zaposlene in smotro razporejati finančna sredstva; poskrbeti morajo za to, da bo osebje knjižnic kar se da izobraženo, da bi lahko pričakovali večji učinek z enakim vložkom sredstev, torej - izobraževanju zaposlenih dati prvo mesto v planskih dokumentih; vsaj 1 % celotnega budžeta knjižnice (v razvijajočih se deželah pa med 2-5 %) je potrebno vlagati v izobraževanje, da bi knjižnica "preživela"; knjižnice morajo imeti plane izobraževanja in razvoja svojih kadrov; pri permanentnem izobraževanju knjižničarjev morajo tesno sodelovati šole, društva in knjižnice itd. Razmišljamo tudi pri nas tako?

Med vabljenimi predavanji so izstopala tista, ki so predstavila Internet oz. elektronsko pošto. Ugotavljali smo, da smo v Sloveniji daleč pred marsikatero "razvito" državo, saj si celo knjižničarji lahko privoščimo svoje Internet naslove (če pogledamo v spisek članov vodstva IFLE in njenih organov, je le malo oseb, ki premorejo tudi e-mail naslov!). Tudi sedež IFLA v Haagu je šele v fazi računalniškega in komunikacijskega opremljanja.

Ivan Kanič je spremljal delo sekcij za vladne in parlamentarne knjižnice, sekcije za vladne in uradne publikacije, okrogle mize *Vodenje in upravljanje bibliotekarskih združenj* ter sekcije za nacionalne knjižnice.

Sekciji za vladne in parlamentarne knjižnice sta dobro utečeni in organizirani, člani so stalni in se med seboj dobro poznajo, zato novinca ali naključnega radovedneža ne sme spraviti iz tira reakcija predsednika v smislu "kdo hudiča (citat!) ste pa vi, da vas ne poznam!". Po dobrodošlici in medsebojni predstavitvi, je predsednik le ugotovil, da v sekciji sodelujemo tudi Slovenci.

V času konference sta imeli sekciji več srečanj, stalna odbora sekcij sta se sestala po dvakrat, bili sta tudi dve plenarni zasedanji z referati, ki so obravnavali izobraževanje kadrov, gradnjo in upravljanje zbirk, vprašanja statističnih informacijskih sistemov, predstavili pa so tudi sistema

EURIDICE in LIST-STAT. Poseben poudarek so posvetili vprašanju javnosti in odprtosti knjižnic za zunanje uporabnike.

Mednarodna zveza pravnih knjižnic si je izbrala za osrednjo temo *Sodobni tokovi v knjižničarski zakonodaji in v pravnih knjižnicah* s petimi referati. Naslovi so obetali nekoliko več, kot je bilo mogoče potem slišati in prebrati o usmeritvah v zakonodaji, ki se tiče delovanja knjižnic v ZDA in Evropi. Niti prikazi stanja, niti razmišljanja o perspektivah niso izpolnila pričakovanj. Pač pa so bili prav zanimivi prispevki o avtorskem pravu in povezavi le-tega z delovanjem knjižnic.

Gradnja knjižnic je vroča tema, ki so jo suvereno obvladovali Francozi s predstavitvami projektov nove *Bibliothèque de France* na vseh concih in krajih - v okviru sekcije za gradnje, na posebni predstavitvi med odmorom ("firbci" smo se zato odpovedali kosilu!), potem pa še na konferenci direktorjev nacionalnih knjižnic. Štirje osemnajstnadstropni stolpi so zares fascinantni, pa tudi pomislekov in kritik ni manjkalo. Francozi pa so se galantno nasmihali "Pas de problèmes!" (kako znano zveni!) in odgovarjali le na tista vprašanja, ki so se jim zdela dovolj zanimiva. Francozi se nasploh niso dali kar tako (Angležem, ki tudi gradijo), zato so potekali pogovori skoraj praviloma v francoščini.

Nizozemci so predstavili novo knjižnico univerze v Tilburgu, o kateri smo tudi pri nas že precej slišali. Zelo zanimiv je bil tudi prispevek ameriškega arhitekta, ki je ilustriral na primeru nove knjižnice v San Franciscu prizadevanja za izgradnjo "zdrave knjižnice" iz naravnih materialov.

Sekcija za vladne in uradne publikacije je imela dve seji odbora in plenarno zasedanje, ki se je osredotočilo na vprašanja javne dostopnosti do tovrstnih podatkov v ZDA, Veliki Britaniji, pri Združenih narodih in v Španiji. Nekateri od teh sistemov so prav nesramno togi in uporabniško neprijazni.

Strateško planiranje na področju knjižničnih informacijskih sistemov so predstavili Brazilci, ki so pripravili edini referat v okviru teme management. Žal prispevek ni dal tistega, kar je obljubljal naslov.

Vodenje in upravljanje bibliotekarskih združenj je bila tema posebne okrogle mize (RTMLA), v kateri imamo tudi Slovenci svojega predstavnika. Na obeh sejah in učni delavnici sta bili osrednji temi (kot že vrsto let) status in podoba knjižničnega delavca iz te stroke.

Nacionalne knjižnice so se pojavljale na različnih forumih, predvsem pa seveda na sejah odbora, plenarnih konferencah sekcije, učni delavnici in na koncu še na posebni konferenci direktorjev nacionalnih knjižnic. Kot marsikje, se tudi tukaj ni dalo izogniti fenomenu "East and South Europe", kjer zahodnjaki kar tekmujejo, kdo bo našel v teh krajih več eksotike. Sicer pa je tekel pogovor o razvoju nacionalnih knjižnic in nacionalnih knjižničnih sistemov (Vzhodna Evropa, Južna Afrika), sodelovanju, povezovanju in vzajemni uporabi virov.

• Konferenca direktorjev nacionalnih knjižnic

Konferenca je že po običaju vsakokrat po uradnem zaključku konference IFLA. Letošnje sva se udeležila Ivan Kanič in Melita Ambrožič, skupaj je bilo prisotnih skoraj 50 predstavnikov nacionalnih knjižnic. Delo je potekalo v romantičnem okolju katalonske nacionalke, ki je našla

prostor v gotski stavbi nekdanje mestne bolnišnice, kjer se slikovito prepletata kamnita gotika in sodobni OPAC. Na konferencah se srečuje dokaj zaključena družba direktorjev in drugih vodilnih delavcev. V pogovorih so se pogosto spominjali mladega in prodornega kolega, ki jih je prevzel kot človek in kot strokovnjak - dr. Mirka Popoviča.

Na celodnevni seji so bili poleg običajnih formalnosti posebni poudarki posvečeni predvsem pregledu vključevanja v osrednje programe (IFLA Core Programs) in poročilom posebnih delovnih skupin za oblikovanje bibliografskih zapisov, zaščito gradiva in vprašanja obveznega izvoda elektronskih publikacij. Predstavljen je bil tudi projekt novega sistema uporabe voucherjev (bonov) v mednarodni medknjižnični izposoji in odpiranja katalogov (OPAC) Britanske knjižnice v prihodnje. Posebno poročilo je prikazalo delovanje in konferenco nacionalnih knjižnic Azije in Oceanije, Rusi pa so skupaj z UNESCO predstavili načrte za sanacijo Ruske državne knjižnice. Direktorica mednarodnega ISSN centra je opisala delovanje, predvsem pa težave in zagate, s katerimi se otepa ta center, ki mu francoska vlada in UNESCO režeta vedno tanjši kruh, sodelujoči nacionalni centri pa neradi plačujejo članarino.

Vtis o direktorjih nacionalk je dopolnil in zaokrožil igrokaz dveh francoskih kolegov, direktorjev *Bibliothèque nationale* in *Bibliothèque de France*, ki sta se ob gradnji novega kolosa združila pod streho nove *Bibliothèque de France*. Predstavila sta svoji (dosedanji) knjižnici, projekt nove in razgrnila nekatere probleme ter njihove rešitve. Nista skrivala, da sta skoraj v vsem nasprotna in ju vežejo zgolj materin jezik in prezir do Angležev. Eden je govoril francosko (edini neangleško govoreči nastop!), drugi francosko angleščino (ste gledali Alo-Alo?).

Omeniti pa je potrebno izredno gostoljubnost osebja katalonske nacionalke, ki je konferenco gostilo tako in drugače. Omogočili so nam tudi ogled njihove knjižnice ter nas "oborožili" s številnimi informativnimi gradivi.

• Obkonferenčna dogajanja

T. i. družabnih dogodkov so nam španski organizatorji pripravili toliko, da bi morali o njih napisati posebno poročilo (verjemite, prijetno bi bilo, kot so bili prijetni naši gostitelji). Omenimo le, da je bilo v Barceloni vroče, vlažno, deževno in celo viharo (srečno smo preživeli pravi tornado), predvsem pa je udeležence udarila prava roparska ofenziva: kakih sto so jih okradli, nekaj jih je končalo tudi v bolnišnici s poškodbami. Pa naj še kdo reče, da je biti knjižničar najvarnejši poklic na svetu!

Kot udeleženci konference smo uradno prejeli kar nekaj gradiv, ostalo je bilo na voljo za nakup. Zbrali smo komplet vseh referatov (za kar smo porabili del svojih dnevnic!) in nekaj ostalih gradiv, ki so dostopna v Enoti za razvoj knjižničarstva NUK.

• Naslednja konferenca IFLA

60. konferenca IFLA bo potekala od 21. do 28. avgusta 1994 v Havani na Kubi. Bo prva konferenca IFLA, organizirana na področju Latinske Amerike, sicer pa je Kuba (oz. njeno bibliote-

karsko društvo) članica IFLA od leta 1980. Tema konference bo *Knjižnice in družbeni razvoj: vloga knjižnic pri izboljševanju kvalitete življenja*. Podteme pa: knjižnice, družina, družba; knjižnične politike za družbeni in kulturni razvoj; raziskovanje in izobraževanje za družbeni razvoj; sodelovanje med knjižnicami; knjižnične storitve za prizadete osebe ter knjižnice in varstvo okolja. Pred konferenco pa bo potekal seminar o vlogi knjižnic pri bralni pismenosti v geografsko in družbeno izoliranih skupnostih. Kogar zanima - e-mail naslov organizacijskega komiteja je: PALCOEXT@CENIAI.CU

- **Misli ob koncu**

Bilo je naporno, zanimivo in lepo, čeprav se na konferencah IFLA ne moreš znebiti vtisa, da potekajo zato, da "razviti" (kamor se seveda vštevajo Američani in "pravi" Evropejci) učijo "nerazvite" (pa čeprav bi za marsikatero področje lahko bilo - in tudi je - obratno).

Glede na to, da je mogoče toliko knjižničarjev in drugih strokovnjakov (preko 2500) srečati le enkrat na leto in na takšni konferenci, državi naj ne bi bilo v prihodnje škoda še kakšnega dolarja ali dolarja vložiti tudi v takšno obliko njene promocije. Za vsakega udeleženca pa je seveda konferenca posebno doživetje in v razgovoru s "starimi mački" IFLA smo lahko ugotovili, da se v nekaj dneh dogovorijo več in bolj učinkovito, kot pa bi se s papirji v nekaj letih. Žal je pri nas še vse preveč prisotno mnenje, da gredo "srečneži" na IFLA konferenco (ali kakšno drugo) na oddih. Trdo delo je to!

Barcelona pa je nam Slovincem ostala še posebej v lepem spominu, saj smo bili s strani Kataloncev deležni številnih pozornosti in je sam župan Barcelone, ki je na slovesnem sprejemu imel uvodno besedo, pozdravil udeležence iz "male" Slovenije, ki je izbrala samostojno pot, kakršno bi si želeli tudi Katalonci".

Melita Ambrožič

Zlata Dimec

Ivan Kanič

SPLOŠNA RESOLUCIJA PREDLOŽENA V SPREJEM SVETU IFLA V
BARCELONI 27. AVGUSTA 1993

**Resolucija o uničevanju knjižnic na Hrvaškem ter v Bosni in
Hercegovini**

Z OZIROM na uničevanje knjižnic na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini, ki traja od poletja 1991 in se nadaljuje, ter

Z OZIROM na uničenje Narodne in univerzitetne knjižnice Bosne in Hercegovine 26. avgusta 1992, ter

Z OZIROM na poškodbe ali popolno uničenje šolskih, splošnih, spominskih, znanstvenih in univerzitetnih knjižnic Hrvaške ter Bosne in Hercegovine, ter

Z OZIROM na dejstvo, da je bila uničena knjižnica Meduniverzitetnega centra v Dubrovniku, katere zbirke so skrbno razvili kolegi ameriških univerzitetnih knjižnic, ter

Z OZIROM na to, da uničevanje katoliških cerkva in muslimanskih mošej z župnijskimi registri, samostanskimi knjižnicami in zapisi na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini spodkopava arhivsko infrastrukturo naroda, naj bo torej

ODLOČENO, da Mednarodna federacija bibliotekarskih združenj - IFLA obsodi to kršitev člena 19 Splošne deklaracije o človekovih pravicah Generalne skupščine Združenih narodov; nadalje naj bo

ODLOČENO, da izrača Mednarodna federacija bibliotekarskih združenj - IFLA svojo trajno podporo in solidarnost s poklicnimi kolegi na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini v njihovih prizadevanjih za ponovno vzpostavitev dostopnosti do informacij.

ŠTUDIJ BIBLIOTEKARSTVA V ŠPANJI

V času konference IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) letos avgusta v Barceloni, smo se člani njene sekcije za izobraževanje srečali s predstavniki šestih španskih fakultet, ki izobražujejo knjižničarske kadre na dodiplomski ravni. Odsotni so bili predstavniki fakultet v Salamanci in Madridu (Complutense University). Kar na začetku lahko rečem, da se fakultete (tipa Library and Information Sciences oz. originalno Diplomatura de Biblioteconomia y Documentacion) srečujejo z mnogimi težavami, ki niso neznane tudi našemu Oddelku za bibliotekarstvo. Čeprav imajo nekatere šole že dolgo tradicijo, pa jim primanjkuje profesorskega kadra, še zlasti s področja bibliotekarstva - tudi Španci se ne morejo pohvaliti, da na njihovih fakultetah poučujejo profesorji z doktorati s področja bibliotekarstva. Podiplomski študij je v pripravi, raziskovalno delo v stroki pa teče nekoordinirano. Diplomski študij traja tri leta, podiplomski (ki naj bi izobraževal t. i. managerje za delo v knjižnicah in informacijskih centrih) pa naj bi trajal nadaljnji dve leti in ga bodo lahko opravljali tudi diplomanti drugih strok (imeti bodo morali določena predznanja s področja bibliotekarstva in informacijskih ved oz. si le-ta pridobiti). Dodiplomski študij je enopredmetni študij po sistemu, ki ga poznamo iz ameriškega in evropskega visokega šolstva - t. i. kreditni sistem (credits).

Španski knjižničarji se izobražujejo tudi na različnih tečajih, ki jih pripravljajo javne in privatne institucije ter profesionalna društva. Dokler se ni razmahnilo izobraževanje na akademskem nivoju, so ga tečajji nadomeščali, danes pa se vse bolj razvijajo v smeri specializacij in permanentnega izobraževanja.

• Bibliotekarske šole

Profesionalno izobraževanje knjižničarskih delavcev ima v Španiji že dolgo tradicijo. Leta 1856 je bila v Madridu ustanovljena diplomatska šola, ki je sprejela tudi učni program za izobraževanje prvih članov združenja arhivarjev, bibliotekarjev in arheologov. Šola je bila leta 1900 zaprta, vendar pa je že 1915 bila v Kataloniji ustanovljena višja bibliotekarska šola. Vse do leta 1978 izobraževanje bibliotekarjev ni potekalo na akademskem nivoju (ni bilo del univerzitetnih programov) in šele leta 1981 je vlada izdala navodila za študijske programe bibliotekarstva.

Barcelonska šola je postala del univerze leta 1982, leta 1983 je bila ustanovljena šola v Granadi, v Salamanci leta 1987, Murcii 1988 ter Zaragozi 1989. Na dveh madridskih univerzah ter univerzi v Leonu so smer bibliotekarstvo uvedli leta 1990.

Španija ima danes 8 šol za bibliotekarstvo in informacijske vede, ki delujejo v okviru filozofskih fakultet oz. v Madridu v okviru Fakultete za družbene vede in pravo (Univerza Carlos III.). Razen v primeru Barcelone gre za mlade oddelke, kar pomeni, da so tudi sami študijski programi predmet številnih razprav in večina šol se pripravlja na (korenite) spremembe.

Tabela 1: Leto ustanovitve bibliotekarskih šol

Šola	Leto ustanovitve
Barcelona	1915 (1982)
Granada	1983
Leon	1990
Madrid	1990*
Murcia	1981
Zaragoza	1989
Salamanca	1987

* dve šoli

Tako iz podatkov kot same razprave v okviru srečanja s profesorji bibliotekarskih šol je bilo razvidno, da med šolami obstajajo velike razlike, tako v organiziranosti, kadrovskega potenciala, tehnični opremljenosti kot razvitemu raziskovalnega dela ter kvaliteti pedagoškega dela. Predstavniki šol so poudarjali, da je največ razumevanja in podpore okolja razvoju bibliotekarstva in izobraževanju na tem področju v Kataloniji (kamor spada Barcelona), da ima najboljše (tehnične) pogoje za delo šola v Madridu (Carlos III.), da pa so pogoji dela drugje zelo neprimerni. Sploh naj bi bili Katalonci "srečneži", saj živijo v ekonomsko najbolj razvitem predelu Španije, pa še vlada in ministristva vedo, zakaj podpirajo razvoj knjižničarstva (zlasti ministristvo za kulturo je zelo ponosno na "svoje" knjižnice!).

• Študentje bibliotekarstva

Bibliotekarske šole v Španiji "producirajo" (vsaj za naše pojme) ogromno število kadrov. Prav čudili smo se, kako je to možno. Gostitelji so nam pojasnili, da je val t. i. demokratizacije, ki preveva Španijo, zajel tudi sistem visokega šolstva. Politika si nabira volilne glasove s parolami: "Možnost šolanja vsem prebivalcem brez omejitev." Visoko šolstvo zato ne pozna omejitev vpisa, se pa zaveda, kaj to pomeni - čez nekaj let trg delovne sile enostavno ne bo prenesel tako velike ponudbe kadrov, tudi na področju bibliotekarstva ne. V iztekajočem se študijskem letu je bilo na smeri bibliotekarstvo vpisanih skupaj preko 3.000 študentov!

Tabela 2: Število vpisanih študentov bibliotekarstva (92/93)

šola	skupaj vpisanih	1. letnik	2. letnik	3. letnik
Barcelona	492	186	173	133
Granada	804	-	-	-
Leon	244	-	-	-
Madrid	474	184	161	129
Murcia	535	180	155	155
Zaragoza	407	162	117	128

Profesor angleškega jezika iz Zaragoze je takole predstavil svoje pedagoško delo: "Študentje niso razdeljeni na manjše skupine ampak poučujem vse hkrati - torej preko 100 naenkrat. O učenju angleščine v sodobnem jezikovnem laboratoriju lahko le sanjam. Med poukom v glavnem

predelujemo obvezno študijsko literaturo, ki je v angleškem jeziku." Kolegica iz Barcelone je seveda takoj pristavila, da so pri njih pogoji za pedagoško delo dosti boljši in študente poučujejo v manjših skupinah. V besednem dvoboju, ki se je razvil med predstavniki šol, smo lahko razbrali, da posamezne šole (oz. njihove fakultete) različno upoštevajo državne predpise (zakon o visokem šolstvu), glede strogosti študija. Ponekod lahko študentje izpite opravljajo večkrat kot je predpisano (profesorji vračajo prijavnice, če študentje izpita niso opravili) in je zato osip majhen, drugje se predpisov strogo držijo.

• Učiteljski kader

V okviru bibliotekarskih oddelkov fakultet je zaposleno različno število učiteljskega kadra in je tako tudi razmerje učitelj-študent od šole do šole različno. Za vse šole pa je značilno, da angažirajo zunanje sodelavce - ali iz drugih strok (npr. zgodovine, jezikoslovja, sociologije ipd.) ali pa iz prakse (strokovnjaki iz knjižnic in informacijskih centrov, informatiki, računalničarji ipd.). Veliko število zunanjih sodelavcev jim povzroča nemalo težav, saj je težko doseči njihovo "navезanost" na šolo. Se pa zelo trudijo, da bi čim prej prišli do "svojega" kadra - mnogim je omogočeno, da "pospešeno" pripravljajo doktorate, nekaj perspektivnih kadrov pa so poslali na izobraževanje v tujino.

Tabela 3: Število učiteljev in razmerje učitelj/študentje

šola	učitelji	učitelj/študentje
Barcelona	29	1/20
Granada	30	1/27
Leon	32	1/7
Madrid	34	1/20
Murcia	27	1/19
Zaragoza	10*	1/40

* poleg teh sodeluje v programu še 10 učiteljev iz drugih oddelkov (zgodovine ter jezikov in književnosti)

Glede na to, da učiteljski kader "še nastaja", je veliko težav pri organizaciji njegovega izobraževanja. Veliko je samoizobraževanja, v Barceloni pa po dogovoru z drugimi izobraževalnimi ustanovami organizirajo posebne seminarje za pedagoške delavce. Delovna obveznost učitelja je 8-12 ur predavanj tedensko, vendar pa obstajajo med posameznimi univerzami velike razlike - ene zahtevajo, da so vsi delavci (torej tudi pedagoški) na fakultetah prisotni 40 ur tedensko, druge pa od pedagoških delavcev zahtevajo obvezno prisotnost na fakultetah le takrat, ko imajo svoje pedagoške obveznosti.

• Študijski programi

Programi posameznih šol se razlikujejo zlasti v delu predmetnika, kjer so zajete vsebine, ki niso enotno (državno) predpisane za vse šole; v številu kreditnih točk, ki jih morajo študentje zbrati pred diplomom ter v sami dolžini in razporeditvi posameznih predmetov. Različno je

tudi razmerje med zahtevanimi kreditnimi točkami s področja teoretičnih oz. praktičnih znanj. Povsod pa je predpisano število kreditnih točk, ki si jih študentje pridobijo s prakso (v knjižnicah ali informacijskih centrih).

Programi pokrivajo vsebine (znanja), ki so:

1. državno predpisane (obvezne vsebine na ravni vseh univerz)
2. predpisane v okviru posameznih univerz (obvezne izbirne vsebine na ravni univerze)
3. prosto izbirne vsebine

Tabela 4: Razporeditev kreditnih točk po šolah

šola	skupaj kred. tč.	obvezne za vse šole	obvezne na univerzi	izbirne
Barcelona	210	141	27	42
Salamanca	204	168	36*	-
Murcia	210	137	43	30
Zaragoza	231	171	36	24
Granada	180	135	25	20
Madrid	208	154	54*	-
Leon	210	138	48	24

*obvezne na univerzi in izbirne skupaj

Če pogledamo šolo v Barceloni, vidimo, da znaša število obveznih kreditnih točk 141 in izbirnih 69. Za (državno predpisane) obvezne vsebine obstaja sedem predmetov: Analiza dokumentov in dokumentacijski jeziki (klasifikacijski sistemi in jeziki) - 24; Arhivistika - 11; Bibliografija in informacijski viri - 12; Bibliotekonomija - 14; Knjižničarstvo oz. informacijske vede - 14; Tehnike obdelave dokumentov - 6; Informacijska tehnologija - 16. 5; Praktikum - 15 kreditnih točk.

Šest predmetov je kot obveznih izbirnih predpisanih v okviru univerze Barcelona: Metodologija in znanstveno raziskovanje - 3; Zgodovina nastajanja dokumentov - 4. 5; Upravljanje informacij - 6; Organizacija katalogov - 4. 5; Tehnike iskanja informacij - 6; Zaščita in konservacija gradiva - 4. 5.

Prosto izbirni predmeti morajo pokrivati 42 kreditnih točk. Barcelonska univerza priporoča študentom bibliotekarstva, da vsaj 21 kreditnih točk zberejo s predmeti z drugih smeri. Večinoma študentje izbirajo tuje jezike, med predmeti svoje usmeritve pa študij uporabnikov, komunikologijo, management, specialne zbirke ipd. Študentje na univerzi v Granadi lahko npr. izbirajo med naslednjimi predmeti: uvod v statistiko, zgodovina pisne kulture, tehnike evaluacije informacijskih potreb, katalogizacija specialnih fondov, tehnike izdelave povzetkov in abstraktov, postkoordinirani dokumentacijski jeziki, splošne knjižnice, knjižnice v šolskih ustanovah, sodobni informacijski viri, pravna vprašanja informacijske dejavnosti, informacijske službe za potrebe podjetij itd.

Obvezni tuj jezik je angleščina, na nekaterih šolah pa sta obvezna dva tuja jezika. Precej študentov se odloči celo za tretji tuji jezik v okviru izbirnih predmetov.

Seveda na tem mestu ne moremo podrobneje predstavljati programov vsake posamezne šole. Je pa gradivo (v španskem jeziku) tistim, ki jih posamezni študijski programi zanimajo podrobneje, seveda na voljo!

Obvezno prakso opravljajo študentje v drugem (3 kreditne točke) in v tretjem letniku (12 kreditnih točk) v raznih institucijah, s katerimi imajo šole posebne dogovore. Barcelonska šola ima npr. v študijskem letu 1992/93 sklenjene dogovore z 48 znanstvenimi, 5 javnimi in 28 specializiranimi institucijami.

• **Informacijski viri in oprema**

Študentje in učitelji imajo pri svojem delu na voljo različne informacijske vire, sodobno tehnologijo in komunikacije. Kot razberemo iz tabele 5 in 6, največ v Barceloni, Madridu in Granadi.

Tabela 5: Informacijski viri v knjižnicah

šola	monografije enot	periodika naslovov	CD-ROM zbirke podatkov
Barcelona	18.100	235	10
Madrid	1.062	75	14
Granada	5.634	75	70
Leon	450	14	40
Murcia	2.591	115	-
Zaragoza	-	-	-

Knjižnica v Barceloni ne pokriva samo bibliotekarstva in informacijskih ved, ampak tudi sorodna področja kot npr. arhivistiko. Študentje npr. v Madridu imajo na CD-ROM dostopne naslednje zbirke podatkov (od teh jih je v knjižnici 14): ADONIS, Academic Abstracts, Academic Abs. (FT), ART INDEX, CIRBIC, Compendex Plus, Prensa, DOC. MEDIOS, ERIC, Library Literatura, LISA, ISBN, Mag. Art. Index, Mag. Art. Full text, Notis, NTIS, PASCAL, SS Citation Index, UNESCO, U. S. Buss. Reporter. Nasploh bi lahko rekli, da so CD-ROM zelo popularni in ponekod jih imajo povezane v mreže.

Tabela 6: Lastna računalniška oprema

Šola	mini rač.	mikrorač.	terminali	tiskalniki	CD-ROM čitalniki
Barcelona	1	22	5	6	4
Madrid	-	100	-	-	-
Granada	2	32	10	12	11
Leon	-	12	-	-	-
Murcia	-	10	-	-	-
Zaragoza	1	20	-	-	-

Šole, ki nimajo lastne računalniške opreme, uporabljajo pač fakultetno, kar seveda ni preveč ugodno, saj imajo na voljo manj časa za praktično delo. V tabeli 7 smo nanizali najpogosteje uporabljeno programsko opremo.

Tabela 7: Najpogostejša programska in komunikacijska oprema

urejev. tekstov	preglednice	komunik. prog.	pod. zbirke	iskanje pod.	avt. knj. sist.
Ami Pro	LOTUS 1.2.3.	PROCOMM	DBase IV	BRS	Aleph
Word	-	TERMINAL	DBase III+	CDS-ISIS	Biblio 3000
Word Perfect 5.1	-	CARBON COPY	-	DATAWARE	Datatrek
Wordstar 4.0	-	Dialoglink	-	KNOSYS	ABSYS
Write	-	XTalk	-	-	SABINI
-	-	Mikrotel	-	-	TINLIB
-	-	Kermit	-	-	S. G. B. C.
-	-	Telemate	-	-	SUPERMAX

Na šolah, kjer imajo dovolj učnih mest, se študentje učijo uporabljati urejevalnike tekstov, sami izgrajujejo zbirke podatkov, poizvedujejo pa njih, spoznavaajo avtomatizirane knjižnične sisteme (v Španiji je najbolj razširjen Knosys), iščejo po CD-ROM podatkovnih zbirkah itd. Študentje v Barceloni pa se učijo tudi on-line vstopanja v tuje informacijske servise npr. BRS, Dialog, ECHO, ESA, Spritel. Predstavniki Zaragoze je poudaril, da pri njih študentje le malo uporabljajo sodobno tehnologijo, saj je imajo premalo, skupine študentov pa so prevelike. Menil je, da v njihovem izobraževalnem procesu prevladujejo teoretične vsebine, za praktične pa ni možnosti. Njegova kolegica iz barcelonske šole je opisala popolnoma drugačne razmere!

Dokaj malo pa se uporablja elektronska pošta (čeprav je Španija vključena v Internet) - profesorje sem prosila npr. za njihove osebne naslove, pa sem dobila le naslova šol v Barceloni in Zaragozi.

• Raziskovalno delo

Raziskovalnega dela je na področju bibliotekarstva malo, saj je večina šol (razen Barcelone) mladih in vso pozornost trenutno posvečajo izdelavi ustreznih študijskih programov. Omenili smo že, da je veliko učnega osebja angažiranega na pripravi doktoratov, kadri pa, ki doktorate že imajo na drugih znanstvenih področjih, so raziskovalno aktivni na teh področjih. Med posameznimi šolami za bibliotekarstvo praktično ni nikakršnega sodelovanja. Upajo, da bodo čimprej pridobili ustrezno število kadrov z doktorati, ki bodo predstavljali osnovo pedagoškega in tudi raziskovalnega dela. Naštejmo nekaj tekočih raziskovalnih projektov:

- Sodobna informacijska tehnologija in knjižnice
- Metodologija in raziskovalne metode v bibliotekarstvu
- Retrospektivna bibliografija
- Avtorska kontrola
- Raziskava trga delovne sile (za diplomante bibliotekarskih šol)
- Semiotična in podatkovne zbirke

- Tehnologija in upravljanje informacij
- Zgodovina, teorija in organizacija informacijskih sistemov
- Podatkovne zbirke z integralnim tekstom
- Razvoj bibliografskih podatkovnih zbirk v Španiji
- Primerjava študijskih programov posameznih šol s potrebami prakse

Raziskovalna dejavnost je financirana iz državnih in privatnih virov. Za državna sredstva kandidirajo projekti enkrat letno pri nacionalni komisiji za znanost in tehnologijo. Določene projekte naročajo različna ministrstva na osnovi pogodb. Raziskovalno dejavnost sofinancirajo tudi bibliotekarsko društvo, privatne institucije ter razni privatni skladi. Raziskovalci iščejo potrebna sredstva za svoje projekte na več naslovih. Sredstva za plače so zagotovljena s strani ministrstva za šolstvo, z raziskovalnimi projekti pa si pridobijo sredstva za materialne in potne stroške.

• Trg delovne sile

Omenili smo že, da Španci pravzaprav ne vedo natančno, kdaj bo trg delovne sile za določene profile zapolnjen. In kaj bo s kadri, ki prihajajo iz bibliotekarskih šol? Trenutne razmere so ugodne, če lahko sodimo po rezultatih, ki so nam bili predstavljeni. Še najbolj sistematično spremljajo "usodo" svojih kadrov v Barceloni, kjer so pred kratkim izvedli anketo med svojimi diplomanti iz obdobja 1988-1992. Vzorec je zajel 60 % diplomantov oz. 311 (vseh je bilo v tem obdobju 517). Trenutno jih je zaposlenih kar 299 (96. 14 %) ter 12 (3.86 %) nezaposlenih. Žal nimajo nobene raziskave o tem, koliko kadrov bo družba potrebovala v prihodnosti!

V razpravi, ki je ravno pri tej temi postala najbolj živahna, je kolegico iz Švice zanimalo, če tudi v Španiji opažajo, da se na bibliotekarstvo vpisujejo pretežno ženske, ki pa se kasneje ne zaposlujejo v knjižnicah oz. delo prekinajo in se posvetijo družini. Izvedeli smo, da si - nasprotno, španske ženske zelo prizadevajo, da bi ohranile svoja delovna mesta in zaradi materinstva ne prekinjajo delovnega razmerja. Kolega iz Nemčije je povedal, da so zaradi ekonomskih težav pri njih že začeli knjižnice zapirati. Zato ga je zanimalo, kakšen je trend v Španiji. Dobili smo optimistična zagotovila, da bodo imeli diplomanti bibliotekarstva še nekaj časa možnost zaposlovanja, kajti v Španiji šele prehajajo na izpolnjevanje IFLA standarda (na 5.000 prebivalcev javna knjižnica) - torej, knjižnice naj bi odpirali in ne zapirali. Slišali smo, da Španija šele stopa na pot razvite informacijske družbe, kar pomeni, da bo v prihodnosti potrebovala še precej informacijskih strokovnjakov. Na vprašanje iz "publike", če so prepričani, da obstoječi študijski programi res sledijo takim potrebam (management in marketing recimo, nista obvezni vsebini) in ali bo družba res zaposlovala diplomante bibliotekarstva, nismo dobili odgovora. So pa bili predstavniki posameznih šol enotni v tem, da je prenova programov res nujna.

Srečanje s profesorji španskih bibliotekarskih šol je bilo prijetno in zanimivo, veliko bolj kot večina "uradnih" kongresnih srečanj, kjer so nastopajoči prebirali svoje referate. Še posebej pa

je bila opazna njihova mladost in seveda optimizem pri snovanju novih načrtov. Marsikatera njihova ideja bo čisto uporabna tudi pri preoblikovanju našega študija bibliotekarstva (ki je tega res že potreben).

Melita Ambrožič

UPORABLJENA GRADIVA IFLA '93:

Espelt Constanca, Pons Amadeu: Diplomatura de Biblioteconomia y Documentacion de la Escola Universitaria Jordi Rubio i Balaguer de Barcelona.

Diplomatura de Biblioteconomia y Documentacion Universidad de Granada.

Contribucion de la Diplomatura en Biblioteconomia y Documentacion de la Universidad de Leon a la formacion de profesionales.

Moscoso Purificacion, Ortiz-Repiso Virginia: Diplomatura de Biblioteconomia y Documentacion de la Universidad Carlos III de Madrid.

Ayuso Garcia Dolores: La contribucion de la Escuela Universitaria de Biblioteconomia y Documentacion de la Universidad de Murcia a la formacion de profesionales en Espana.

Sanchez Casabon Ana, Ubieto Artur Antonio-Paulo: Area de Biblioteconomia y Documentacion. Facultad de Filosofia y Letras Universidad de Zaragoza.

V KROŽENJE

KNJIŽNIČARSKE NOVICE, 3(1993), št. 10. ISSN 0353-9237.

Izdala in razmnožila: NUK, Turjaška 1, Ljubljana.

Uredila: Jelka Kastelic in Dare Balažic. Naklada: 560 izvodov.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje Republike Slovenije št. 23/179-92 z dne 16.3.1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.